

דברי משיח

ה'תשמ"ז

התוועדות ש"פ תצוה, פ' זכור, י"ג אדר

מכבוד קדושת

אדמו"ר מלך המשיח מנחם מענדל שליט"א

שניאורסאהן

מליובאוויטש

בלתי מוגה

יוצא לאור על ידי

„המכון להפצת תורתו של משיח“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ואחת לבריאה

ה' תהא שנת פּךָה אלקים

ע"א שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

פתח דבר

לקראת ש"פ תצוה – הננו מוציאים לאור "הנחה" מהתוועדות ש"פ תצוה, פ' זכור, י"ג אדר תשמ"ז – תדפיס מיוחד מתוך "דברי משיח – ה'תשמ"ז".
בתור הוספה, בא מכתב של א' התמימים מחודש אדר תשמ"ח, בפרסום ראשון¹.

*

אודות המעלות שבסדרה זו, ואופן עריכת השיחות² – ראה בארוכה ב"פתח דבר" ל"דברי משיח" ה'תשמ"ב חלק ראשון.

*

מבין שלל השיחות שנאמרו ע"י כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א במשך השנים תשי"–תשנ"ב (ולפני כן), ת"ל זכינו שרובן ככולן נשמרו על הכתב או בהקלטה. אולם, עדיין ישנן ריבוי שיחות שטרם ראו אור מעולם, ובוהו בקשתנו שטוחה כלפי ציבור אנ"ש והתמימים: אנא, מי שבידיו הנחות ורשימות משיחות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א, וכן ר"ד בעת חלוקת השטרות לצדקה או "יחידות" וכיו"ב, ויומנים מ"בית חיינו" (ובמיוחד מהשנים תשמ"ו–תשמ"ח), שיואיל לשלחן למערכת ע"מ שנוכל לזכות בהן את הרבים.

ויהי רצון שע"י הדפסת ולימוד "דברי משיח", נזכה תיכף ומיד ממש לגאולה האמיתית והשלימה, בהתגלות המלאה והמושלמת של כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א. ויחזק השי"ת בריאותו ויתן לו אריכות ימים ושנים טובות ונעימות וחייים נצחיים, ויראה הרבה נחת משלוחיו, תלמידיו, חסידיו ומכלל ישראל, וינהיג את כולנו מתוך בריאות, הרחבה ונחת, ובקרוב ממש יוליכנו קוממיות לארצנו הקדושה, ונלמד תורתו של משיח מפיו של משיח צדקנו, שילמד תורה את כל העולם כולו, ומלך ביפו תחזינה עינינו בהתגלות מלכותו לעין כל, תיכף ומיד ממש, והיתה לה' המלוכה, אמן כן יהי רצון.

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד !

"המכון להפצת תורתו של משיח"

ימות המשיח,

יא אדר, ה'תשפ"א (ה' תהא שנת פּדָה אלקים),
ע"א שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א,
ברוקלין, נ.י.

1) תודתנו נתונה לא' התמימים שהמציא ליידינו מכתב זה, וזכות הרבים תלוי בו.

2) חלק מהתוועדות זו הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א, ובהוצאה זו נערך חלק זה של התוועדות ע"פ הנחת "ועד הנחות בלה"ק", הנחה פרטית והקלטת ה"חזרה" (ע"י ר' ז.י.כ.), בשילוב פרטים מההשלמות להתוועדות ע"י "ועד הנחות התמימים", ועוד. לשלימות הענינים המבוארים בשיחה – יש לעיין בשיחה המוגהת. השאר נערך ע"י שילוב ב' ההנחות של "ועד הנחות התמימים" ו"ועד הנחות בלה"ק", בתוספת פרטים ע"פ הקלטת ה"חזרה", ועוד. המאמר נדפס בשה"מ ד' פרשיות ח"א ע' רמו ואילך.

בס"ד. ש"פ תצוה, פ' זכור, י"ג אדר ה'תשמ"ז

הנחה בלתי מוגה

זכור את אשר עשה לך עמלק בדרך בצאתכם ממצרים גו' תמחה את זכר עמלק גו' לא תשכח¹. וידוע הדיוק בזה², דהנה מצוה זו היא מצוה תמידית, ולכאורה צריך להבין, מדוע צריכים לזכור מלחמת עמלק לאחרי זמן רב כל כך. גם צריך להבין² מה שממשיך בדרך בצאתכם ממצרים, דמשמע שענין מלחמת עמלק קשור עם יציאת מצרים.

אך הענין הוא, כמבואר בתו"א פרשתנו (פ' תצוה ופ' זכור³) דהנה כתיב⁴ מלחמה לה' בעמלק מדור דור, דמלחמה זו היא בכל דור ודור בכל נפש מישראל. וזהו גם מה שמלחמת עמלק שייכת ליציאת מצרים, דכשם⁵ שישנה מצות זכירת יציאת מצרים בכל יום, ופעמיים בכל יום (ביום ובליילה)⁶, שזה כולל גם זכרון קריעת ים סוף⁷ (כדאיתא בתוספתא⁸), עד"ז⁵ ישנו לאחרי זה (בדרך בצאתכם ממצרים) ענין מלחמת עמלק בכל דור ודור בעבודת כאו"א מישראל.

וביאור הענין בעבודת האדם, הנה הנשמה ירדה מלמעלה למטה ונתלבשה בנפש הבהמית ובגוף הדומה בחומריותו לגופי אומות העולם (כדאיתא בתניא⁹). ותוכן ענין יציאת מצרים בעבודה הוא היציאה ממצרים וגבולים, היציאה ממצרי הגוף ונפש הבהמית, והיציאה היא על מנת לבוא לארץ טובה ורחבה¹⁰, תכלית השלימות שבזה, ולפני זה (לאחר היציאה) ישנו ענין מלחמת עמלק. ולבאר זה מתחיל בתורה אור שם³ (ע"פ הכלל¹¹ דפותחין בברכה ופותחין בטוב), דהנה כתיב¹² לבבתיני אחותי כלה לבבתיני באחת גו', דהנה כנסת ישראל שהיא מקור נשמות ישראל נקראת בשם לב, שכמו שהלב הוא משכן וכלי קיבול לרוח החיים העיקרי ומתוכו מתפשט בכל הגוף כו' כמאמר¹³ ליבא פליג לכולהו

(1) תצא כה, יז; יט.
 (2) ראה תו"א פרשתנו (תצוה) פד, ב. ובכ"מ.
 (3) שם. וראה גם מאמרי אדה"ז תקס"ה ח"א ע' שפא ואילך.
 (4) ס"פ בשלח (יז, טז).
 (5) תו"א שם.
 (6) רמב"ם הל' ק"ש פ"א ה"ג. שו"ע אדה"ז
 או"ח סס"ז ס"א. וראה תניא פמ"ז.
 (7) ראה תו"א בשלח סב, ב.
 (8) ברכות רפ"ב. וראה שו"ע אדה"ז או"ח סס"ז סי"ד.
 (9) פמ"ט (ע, רע"א).
 (10) שמות ג, ח.
 (11) ראה אגה"ק רס"א. וראה לקו"ש חכ"ד ע' 641 הערה ד"ה פותחין בברכה. וש"נ.
 (12) שה"ש ד, ט.
 (13) ראה זח"ג קסא, ב. רכא, ב. וראה גם לקו"ת שה"ש ד"ה לבבתיני וביאורו (כט, ב ואילך). לא, א ואילך).

שייפין, כך מקור נשמות ישראל נקרא בשם כנסת ישראל והיא בחי' לב כו', ובישראל גופא הנה בחי' לב היא עצמות הנפש ומהותה, שע"ז נאמר לבבתיני באחת כו'¹⁴, דבחי' אחת היא נקודת האמונה שבכל אחד ואחד מישראל, וכמאמר¹⁵ בא חבקוק והעמידן על אחת שנאמר¹⁶ וצדיק באמונתו יחי', הרי שבחי' אמונה נקרא בשם אחת. וזהו לבבתיני אחותי כלה גו' באחת, דקאי על האמונה שהיא נקודת הלב (לבבתיני). אמנם מכיון שליבא פליג לכל שייפין, צריך שענין זה (נקודת האמונה) יומשך בכל אברי הגוף, במחשבה דיבור ומעשה, בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך¹⁷, עד לכל רמ"ח אברים ושס"ה גידים. וזהו¹⁸ תוכן גלות מצרים שהי' אז גילוי נקודת הלב בגלות שהיא בחי' קטנות, בחי' אמונה לבדה, שזה הי' אצלם בשלימות, וזהו מה שישראל מאמינים בני מאמינים¹⁹ (שזה נאמר לגבי ישראל בהיותם במצרים), דנוסף לזה שהם מאמינים מצד עצמם הרי הם גם בני מאמינים, אבל ענין זה הוא בבחי' קטנות, שהאמונה לא נתפשטה ונמשכה בכל אברי הגוף ובמחשבה דיבור ומעשה. וזהו ענין יציאת מצרים ברוחניות בעבודת האדם, שיהי' ליבא פליג לכל שייפין, המשכת נקודת האמונה בכל העינים.

והנה בזה גופא יש ב' שלבים, מן הקל אל הכבד. וכמו ביציאת מצרים בפשטות, שבתחילה היתה יציאת מצרים ואח"כ הכניסה לארץ טובה ורחבה, כן הוא גם ברוחניות ובעבודת האדם. דענין יציאת מצרים הוא בחי' אתכפיא, היציאה מהמצרים וגבולים, כפיית הרע²⁰. והיינו שהתפשטות נקודת האמונה בכל אברי הגוף היא באופן של אתכפיא במחשבה דיבור ומעשה בנוגע למעשה בפועל. וכמבואר בתניא²¹ שהבינוני נופלים לו מחשבות זרות וכו' ורק שדוחה אותם בשתי ידיים. וענין הכניסה לארץ טובה ורחבה הו"ע אתהפכא שהארץ היא טובה, כולו טוב, ועוד זאת, שהטוב אינו באופן של נקודה, נקודת האמונה, אלא שהיא באופן דרחבות (ורחבה), שמתפשטת בכל הפרטים ופרטי פרטים. וזהו ענין אתהפכא, שהכל נהפך לטוב. וזהו גם סדר העבודה כמבואר בתניא²², שלפני שלימות העבודה עדיין אין האדם מואס ברע בתכלית, אלא רק במעשה בפועל

14) ראה תו"א שם פד, ג. מאמרי אדה"ז שם ע' שפב ואילך.

15) מכות כד, א.

16) חבקוק ב, ד.

17) ואתחנן ו, ה.

18) ראה בכ"ז תו"א שם (פד, ג ואילך). מאמרי

אדה"ז שם.

19) שבת צז, א.

20) ראה תניא פל"א. אוה"ת בא ע' רצא ואילך.

ועוד. הנסמן בהערה 26.

21) פי"ב.

22) ראה תניא פי"י. פי"ב ואילך. ספי"ד.

שנוהר במחשבה דיבור ומעשה, ורק לאחר זה מגיע לשלימות העבודה דלבי²³ חלל בקרבי²⁴, עד שיהי' בכל לבבך בשני יצריך²⁵.

והנה²⁶ ההפרש בין ב' אופנים ושלבים אלו הוא ההפרש בין העבודה בבחי' אחוריים והעבודה בבחי' פנימיות. דהעבודה דאתכפיא נקראת בשם אחרי הוי', והיינו שהעבודה היא בבחי' אחוריים בלבד ולא בבחי' פנימיות, מכיון שהוא רק במצב של אתכפיא, שכופה הרע מצד האמונה באופן מקיף, אבל עדיין לא חדר זה בפנימיותו, ומצד הפנימיות שבו דהיינו הרצון והתענוג וכו' עדיין יש נתינת מקום לרע, וכנ"ל שנופלים לו מחשבות זרות כו'. משא"כ העבודה דארץ טובה ורחבה, ענין אתהפכא, היא בבחי' פנימיות, מצד הרצון והתענוג כו'.

והנה²⁶ כשם שביציאת מצרים בפשטות היו ב' אופנים אלו, אלא שהיו בסדר דמן הקל אל הכבד, דבתחילה היו במצב של אתכפיא ואח"כ באו למצב של אתהפכא, עד"ז הוא בעבודת האדם, שהעבודה בבחי' אתכפיא מביאה את האדם לבחי' אתהפכא, דבתחילה רק כופה את עצמו וכו' ואח"כ מואס ברע אבל באופן שהמיאוס אינו בשלימות, עד שאח"כ מואס ברע בתכלית. וזהו גם מה שמהעבודה דאחרי הוי' באים לענין פנים בפנים דיבר הוי' עמכם²⁷, עד שהי' גילוי שם הוי' לכאו"א מישראל במתן תורה (וכמבואר בארוכה בלקו"ת פ' ראה²⁸).

אמנם²⁹ את זה לעומת זה עשה האלקים³⁰, דכשם שיש עבודה בבחי' אחוריים דקדושה שעל ידה באים אח"כ לבחי' פנים, עד"ז יש גם בחי' אחוריים דלעו"ז שהוא גורם שלא יבוא לבחי' פנים אלא ישאר בבחי' אחוריים. וזהו ענינו של עמלק מלשון ומלק את ראשו³¹, שענינו הוא להפריד בין הראש והגוף שלא יומשך בכל אברי הגוף נקודת האמונה שבראש באופן של פנימיות. וזהו מה שנאמר בעמלק³² ויזנב בך כל הנחשלים אחריך, אחריך דייקא, דכשהעבודה היא בבחי' אחוריים, יש אז נתינת מקום לעמלק ומלחמת עמלק. וזהו מ"ש בדרך בצאתכם ממצרים, שהענין דמלחמת עמלק הי' בשעת היציאה ממצרים בהיותם

(28) יח, א. יט, א.

(29) בכ"ז ראה תו"א שם פה, סע"א ואילך.

מאמרי אדה"ז שם ע' שפה ואילך.

(30) קהלת ז, יד.

(31) ויקרא ה, ח.

(32) תצא שם, יח.

(23) תהלים קט, כב.

(24) ראה תניא פ"א.

(25) ברכות נד, א (במשנה). ספרי ופרש"י עה"פ. וראה תו"א שבהערה הבאה.

(26) ראה בכ"ז תו"א שם פד, ד ואילך. פה, ג"ד.

מאמרי אדה"ז שם.

(27) ואתחנן ה, ד.

בדרך לארץ טובה ורחבה. דמכיון שאז עדיין אינם במצב של אתהפכא, הרי יש נתינת מקום שיהי' בחי' עמלק, דאף שבבחי' הראש שבו ישנה אצלו האמונה בשלימות, מ"מ הרי עמלק מפריד בין הראש לשאר אברי הגוף, כמבואר במשנה במסכת אהלות³³ על דבר רמ"ח האברים שבגוף, שזה כולל גם כמה וכמה אברים בראש עצמו כו'. וזהו גם מה שאמרו³⁴ על עמלק³⁵ יודע את רבנו ומכוון למרוד בו, היינו שישנו ענין יודע את רבנו, דמצד הראש הכל הוא בשלימות, ומ"מ מכוון למרוד בו, שאין ענין זה נמשך כמעשה בפועל באברי הגוף.

וי"ש לומר דבדקות הנה ענין זה (דיודע את רבנו ומכוון למרוד בו) הרי הוא בזה גופא שהעבודה היא רק בבחי' אתכפיא ובחי' אחריים ולא בבחי' אתהפכא ובחי' פנים. כי מכיון שעבודה זו היא בדרך בצאתכם ממצרים, לאחרי הניסים דיציאת מצרים וקריעת ים סוף וכו', הרי גילויים אלו היו צריכים לפעול שיהי' מיד במדריגת ארץ טובה ורחבה. ומכיון שנשאר בדרגת אחריים, הרי זה ענין של מרידה בדקות. וע"ד ההלכה³⁶ דמאן דמחוי במחוג קמי מלכא הוי מרידה במלכות, היינו שלהיותו קמי מלכא, הרי אף שזהו ענין של מחוי במחוג בלבד, הוי מרידה במלכות.

וזהו תוכן ענין מלחמת עמלק בעבודת האדם בכל יום, דאת זה לעומת זה עשה האלקים, כדי שיהי' ענין בחירה חפשית, וע"י שבוחר בטוב בבחירה חפשית, הרי הוא מגיע מהירידה דעמלק להעילוי דפנים בפנים, דתמורת זה שיהי' ענין עמלק, מכוון למרוד בו, הרי הוא הולך לארץ טובה ורחבה, עד לבחי' פנימיות דפנימיות. דזהו מה שאחרי מלחמת עמלק בא יתרו, דמה שמועה שמע קריעת ים סוף ומלחמת עמלק³⁷, וע"י ביאת יתרו הי' הגילוי דמתן תורה (כדאיתא בזהר³⁸), דענין מתן תורה הוא אנכי הוי' אלקיך, כמבואר בארוכה בלקו"ת פ' ראה שם, שאז נעשה הוי' הפנימיות של כאו"א מישראל. ויתירה מזו, דע"י הבחירה חפשית מהפכים גם קליפת עמלק עצמה, כדאיתא בגמרא³⁹ דמבני בניו של המן למדו תורה וכו', דהמן בן המדתא האגגי הרי הי' מזרע עמלק ועשו

(33) פ"א מ"ח.

(34) ל' חז"ל – תו"כ ופרש"י בחוקותי כו, יד. פרש"י נח י, ט. לך לך יג, יג. וראה לקו"ש חכ"א ע' 193 הערה 38. וש"נ.

(35) תו"א פרשתנו פג, סע"ד. מאמרי אדה"ז מאמרי אדה"ז תקס"ב ח"א ע' קעב. תקס"ה שם ע' שצה. סה"מ תש"ט ע' 64 (השני). ובכ"מ. וראה

לקו"ש שם. וש"נ.

(36) ראה חגיגה ה, ב.

(37) זבחים קטז, א. מכילתא ופרש"י ר"פ יתרו.

(38) ח"ב סז, ב. סח, א. נתבאר בד"ה ויאמר משה

תש"ט פ"ו (סה"מ תש"ט ע' 56 (השני). ואילך.

(39) גיטין נז, ב. סנהדרין צו, ב.

(כמפורט בתרגום שני למגילת אסתר⁴⁰), וכמבואר בהדרושים הענין בזה⁴¹. ועד"ז פועלים בפרעה מלך מצרים שיהי' בשלח פרעה את העם⁴² דוקא, כי ביד חזקה ישלחם וביד חזקה יגרשם מארצו⁴³, שפרעה עצמו נהפך לטוב.

וע"י העבודה בכל ענינים אלו באים לקיום מצות תמחה את זכר עמלק⁴⁴, עד לתקופה הב', שאז מחה אמחה את זכר עמלק⁴⁵, בקרוב ממש, דאז שלוש מצוות נצטוו ישראל בשעת כניסתן לארץ, למנות להם מלך ולהכרית זרעו של עמלק ולבנות בית הבחירה⁴⁶, בירושלים עיר הקודש ובהר הקודש, בביאת משיח צדקנו, בקרוב ממש, ממש ממש.

43) ס"פ שמות (ו, א).

44) ס"פ תצא (כה, יט). וראה מאמרי אדה"ז הקצרים ע' מב.

45) בשלח יז, יד. וראה מאמרי אדה"ז שם.

46) רמב"ם ריש הל' מלכים. וראה תנחומא תצא יא. פסיקתא דר"כ פ"ג. סנהדרין כ, ב. ספרי פ' ראה יב, יח.

40) ג, א. וראה גם מסכת סופרים פי"ה ה"ו.

41) ראה סה"מ תרס"ה ע' ריז. תרע"ח ע' שצז. ריש וסוף ד"ה ראשית גוים עמלק פר"ת (לאדמו"ר מהורש"ב) נ"ע – סה"מ פר"ת ע' רצו; שא, ולאדמו"ר מהוריי"צ – סה"מ תר"פ פ"א ע' א; יב). וראה דברי משיח – שיחת ש"פ בא שנה זו סי"ט; סכ"ז.

42) ר"פ בשלח (יג, יז).

בס"ד. התוועדות ש"פ תצוה, פרשת זכור, י"ג אדר ה'תשמ"ז*

הנחה בלתי מוגה

— שיחה א' —

א. ביום השבת קודש זה ישנו ענין מיוחד לגבי שאר שבתות השנה – "אחת בשנה"¹
– שבת פרשת זכור:

נוסף לכך שבכל שבת משבתות השנה קוראים פרשה אחת בתורה, פרשה מיוחדת לכל שבת ושבת ("אחת בשנה"), ולדוגמא, קריאת פרשת תצוה בשבת זו – ישנן ד' שבתות שבהן ישנה קריאה נוספת, ד' הפרשיות, שאחת מהן היא – פרשת זכור.

ועוד וגם זה עיקר – שקריאת פרשת זכור היא מן התורה (לרוב הדעות)², משא"כ שאר ג' פרשיות שאינן אלא מדרבנן, כולל פרשת פרה, שאף שיש דעות³ שגם היא מן התורה, הרי לרוב הדעות אינה אלא מדרבנן, ועאכו"כ בנוגע לקריאת התורה בכל שבתות השנה, שבודאי אינה אלא מדרבנן.

[ולהעיר: קריאת התורה היא אמנם תקנת משה רבינו, "משה רבינו תיקן להם לישראל שיהיו קורין בתורה ברבים בשבת כו"⁴, אבל אין זה שייך כלל לגדר החיוב מן התורה או מדרבנן, כי מלבד הציוויים שאמר משה לישראל בתור מצוה מן התורה, ישנם גם ענינים שנצטוו לאמרם בתור תקנה מדרבנן (ע"ד ובדוגמת כללות הענין ד"תורה בפירושה ניתנה"⁵, תורה שבכתב ביחד עם תורה שבע"פ), כבנדון דידן, התקנה דקריאת התורה (אלא שתוקף תקנה זו חזק יותר מחיוב רגיל שמדרבנן). ובזה גופא ישנה קריאה מיוחדת, כאמור, שהיא מן התורה – פרשת זכור, כעין "ממוצע" בין הציוויים שחיובם מן התורה לתקנה דקריאת התורה].

ומזה מובן גם בנוגע לברכת התורה – שיש מעלה מיוחדת בברכת התורה דפרשת זכור:

בנוגע להלכות ברכות (שלומדים בשיעורי הרמב"ם דימים אלה) – כותב הרמב"ם⁶
ש"מצות עשה מן התורה לברך אחר אכילת מזון, שנאמר⁷ ואכלת ושבעת וברכת את ה'

ואילך); ש"פ צו (שם ע' 145-6).
(3) שו"ע שם סקמ"ו ס"ב. סו"ס תרפה. וראה ט"ז ומג"א שם. אנציקלופדי' תלמודית ערך ארבע פרשיות שם. וש"נ.

(4) רמב"ם הל' תפלה פ"ב ה"א.

(5) הקדמת הרמב"ם לספר היד בתחלתה.

(6) ריש הל' ברכות.

(7) עקב ח, י.

(* תוכן מסי"ד"ח (בשילוב שיחת ש"פ בלק תשל"א) הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א, ונדפס בלקו"ש חל"ג ע' 156 ואילך.

(1) סוף פרשתנו (תצוה ל, י). אחרי טז, לד.

(2) שו"ע או"ח סתרפ"ה ס"ז, ובט"ז ומג"א שם. שו"ע אדה"ז או"ח סרפ"ב סט"ז. ועוד. וראה אנציקלופדי' תלמודית ערך ארבע פרשיות (כרך ב ע' קטו). ערך זכירת מעשה עמלק ס"ב (כרך יב ע' ריט). וש"נ. וראה גם שיחות תשמ"ט: פורים (דברי משיח ח"ג ע' 118

אלקיד", כלומר, שהברכה היחידה שחיובה מן התורה היא ברכת המזון. אמנם, לכמה דעות⁸ – גם ברכת התורה היא מן התורה, כפי שלמדים ממ"ש⁹ "כי שם ה' אקרא הבו גודל לאלקינו". ועפ"ז, יש מעלה מיוחדת בברכת התורה דקריאת פרשת זכור – מכיון שזוהי הקריאה היחידה שחיובה מן התורה, היינו, שגם הענין ד"שם ה' אקרא" הוא מן התורה.

ואפילו להדעות שברכת התורה אינה אלא מדרבנן – מובן שיש מעלה יתירה בברכה על קריאה שחיובה מן התורה, מכיון שהברכה שמדרבנן היא בחזקתא מחזתא ובהמשך אחד עם הקריאה שמדאורייתא.

ב. והנה, כללות הענין דקריאת פרשת זכור צריך להתבטא גם בעבודת כאו"א במעשה בפועל, בכל זמן ובכל מקום – בהתאם לכלל בכל עניני התורה, תורה מלשון הוראה¹⁰, הוראה בנוגע למעשה בפועל, "המעשה הוא העיקר"¹¹, תורה (והוראה) נצחית¹², בכל מקום ובכל זמן.

ויש להוסיף, שבנוגע לפרשת זכור מודגש הדבר יותר מבשאר עניני התורה – הן בנוגע להדגשת ענין המעשה בפועל, והן בנוגע להדגשת ענין הנצחיות.

בנוגע לענין המעשה:

קריאת פרשת זכור היא אמנם מצוה שבדיבור, אבל, נוסף לכך ש"עקימת שפתיו הוי מעשה"¹³, הרי במעשה גופא יש "מעשה זוטא"¹³, מעשה סתם ומעשה גדול, ותוכנה של פרשת זכור קשור עם מעשה בפועל בתוקף הכי גדול, כי התוכן דפרשת זכור הוא – מלחמת עמלק, והרי אין לך מעשה בפועל גדול יותר מאשר ענין של מלחמה.

ויתירה מזה: ענין המלחמה הוא לא רק בכח המעשה בלבד, כי אם בכל מציאותו ממש, עד כדי כך שמשליך חייו מנגד כדי לנצח במלחמה, כלומר, שזהו ענין שנוגע לקיום כל מציאותו, כולל גם – זרעו וזרעו עד סוף כל הדורות.

והגע עצמך: פיקוח נפש – דוחה כל התורה כולה¹⁴, ואילו בנוגע למלחמה – הרי אדרבה, כל ענין המלחמה הוא היפך הענין דפיקוח נפש, כאמור, שמשליך חייו מנגד, ובהדגשה – שאין לברוח מעורכי המלחמה מפני הפחד דסכנת נפשות, ולא עוד, אלא ש"מעמידין מאחור כל מערכה ומערכה שוטרים חזקים ועזים וכשילין של ברזל בידיהם, הרוצה לחזור מן המלחמה הרשות בידן לחתוך את שוקו"¹⁵.

(11) אבות פ"א מ"ז.
 (12) ראה תניא רפי"ז. ובכ"מ.
 (13) סנהדרין סה, א.
 (14) ראה יומא פב, א. כתובות יט, א.
 (15) רמב"ם הל' מלכים פ"ז ה"ד.

(8) ברכות כא, א. וראה רמב"ן בסה"מ צ' בהוספות למ"ע טו.
 (9) האזינו לב, ג.
 (10) ראה רד"ק לתהלים יט, ח. ס' השרשים שלו ערך ירה. גו"א ר"פ בראשית (בשם הרד"ק). וראה זח"ג נג, ב.

ובפרט ע"פ המבואר בהמשך ההילולא דכ"ק מו"ח אדמו"ר¹⁶, שמדת הנצחון נטועה ומושרשת בעצם הנפש ממש, ובהוספה, שכן הוא גם במדת הנצחון דאדם העליון, כמ"ש¹⁷ "וגם נצח ישראל לא ישקר" (ואדרבה – מזה נשתלשל גם אצל האדם למטה), בנוגע למלחמה בעמלק – "מחה אמצחה את זכר עמלק"¹⁸, "מלחמה לה' בעמלק"¹⁹.

ועד"ז בנוגע לענין הנצחיות:

במלחמת עמלק מודגש ביותר ענין הנצחיות (בהוספה על הנצחיות דכל התורה כולה) – "מלחמה לה' בעמלק מדור דור"¹⁹, "מדרא דעלמא דין ומדרא דמשיחא ומדרא דעלמא דאתי"²⁰.

כלומר, נוסף לכך שגם בפעם הראשונה התנהלה המלחמה ע"י משה (הרב) ויהושע (התלמיד), כמ"ש²¹ "ויאמר משה אל יהושע בחר לנו אנשים וגו'", שבזה מודגש הענין דהמשך הדורות, דורו של משה ודורו של יהושע, ועד באופן דצמיחת "פרי" (שיהושע הי' "פרי" של משה²²) – הרי זה ציווי נצחי עד סוף כל הדורות, "פירותיהן ופירי פירותיהן"²³, גם אחרי הגאולה העתידה, כאמור, "מדרא דמשיחא ומדרא דעלמא דאתי".

ג. ויש להוסיף בהאמור לעיל בעומק יותר – ובהקדמה:

מלחמת עמלק קדמה (הכנה והקדמה) לעשיית המשכן, כפשטות הכתובים. וכן הוא לדורות – ש"הכרתת זרעו של עמלק קודמת לבנין הבית"²⁴.

ובביאור הקשר שביניהם – יש לומר:

מחיית עמלק (התוכן דפרשת זכור) קשורה עם ימי הפורים – שהרי הקריאה דפרשת זכור בשבת שלפני פורים היא כדי "לסמוך מחיית עמלק למחיית המן"²⁵, שכן, המן האגגי הוא מזרעו של עמלק²⁶.

והנה, ענינם של המן ועמלק הוא – הניגוד לעצם קיומם של ישראל, קיום הגוף הגשמי, כפי שהדבר בא לידי ביטוי בגזירת המן על קיום גופם של ישראל, שלכן, גם היו"ט דימי הפורים נקבע בעניני הגוף הגשמי²⁷, אשר ענין זה קשור עם כללות הכוונה דירידת הנשמה למטה והתלבשותה בגוף גשמי, כדי לעשות לו ית' דירה בתחתונים²⁸, בעולם הזה הגשמי דוקא.

16) סה"מ תשי"ע ע' 131 ואילך.
 17) שמואל-א טו, כט.
 18) בשלח יז, יד.
 19) שם, טז.
 20) תיב"ע עה"פ.
 21) בשלח שם, ט.
 22) ראה במדב"ר פיי"ב, ט. פכ"א, יד. פרש"י פינחס כז, טז.
 23) ל' חז"ל – כתובות פג, א (במשנה).
 24) רמב"ם הל' מלכים פ"א ה"ב.
 25) פרש"י ד"ה ומפסיקין לשבת הבאה – מגילה כט, סע"א.
 26) תרגום שני אסתר ג, א. וראה מס' סופרים פיי"ג ה"ו, ובנחלת יעקב שם. וש"נ.
 27) ראה לכוש – הובא בכ"ח וט"ז או"ח ר"ס עת"ר. וראה סה"מ תרפ"א ע' קצא. תש"ח ע' 118. וראה גם דברי משיח – שיחת ש"פ משפטים שנה זו ס"ג.
 28) ראה תנחומא נשא טז. בחוקותי ג. במדב"ר פיי"ג, ו. תניא רפ"ו.

וזהו גם תוכן העניין דבית המקדש – שבו מתבטאת כוונת הבריאה להיות לו ית' דירה בתחתונים, היינו, שהעולם הגשמי יהי' משכן ומקדש ("דירה") לו ית'.

ויש לומר, שמטעם זה קודמת מלחמת עמלק לבנין בית המקדש – הסרת וביטול הניגוד לפעולה וחידוש דבית המקדש להמשיך אלקות למטה, בגוף הגשמי ובעולם הזה הגשמי.

ד. והנה, בנוגע לבנין בית המקדש מצינו הדגשה מיוחדת על ענין הנצחיות:

בנוגע לנצחיות דבית המקדש וקרבתו – נתבאר בארוכה בהתוועדות שלפני זה²⁹ על יסוד דברי המדרש³⁰ "בכל מקום שנאמר לי ('ועשו לי מקדש'³¹, ועד'ז בנוגע לקרבנות – "תשמרו להקריב לי"³²) אינו זו לעולם", שגם בזמן הזה, כשאין בית המקדש קיים, ישנו ענין המקדש והקרבתו,

– הן ב"מקדש מעט"³³, "בתי כנסיות ובתי מדרשות"³⁴, והן בביתו וד' אמותיו ובלבו פנימה דכל אחד ואחת מישראל, כהמשך הכתוב³¹ "ושכנתי בתוכם", בתוך כאו"א³⁵, שכן, "עיקר הכוונה היא שהאדם יהי' בבחי' משכן . . ואף גם בזמן שבית המקדש קיים זאת היתה עיקר הכוונה . . להיות שכינת עוזו בתוך כאו"א"³⁶ –

באופן ש"אינו זו", היינו, לא זו בלבד שישנו דבר שהוא מעין ודוגמת המקדש, או אפילו דבר שהוא במקום המקדש, כי אם שהמקדש עצמו "אינו זו", שנמצא תמיד בכל התוקף.

יתירה מזה – "אינו זו לעולם", כידוע שהפירוש ד"עולם" קאי על ענין הזמן (נצחיות), וגם על ענין המקום (עולם כפשוטו), היינו, שתוקף המקדש באופן ש"אינו זו" הוא גם ביחס לגדר (הזמן) המקום, ש"אינו זו" ממקומו, ובלשון הידוע³⁷ – "קדושה אינה זהה ממקומה", ממקומה דייקא.

ה. ובביאור העילוי בהדגשת תוקף הנצחיות ("אינו זו") גם בנוגע למקום ("לעולם") – יש לומר:

כוונת הבריאה – שנעשית ע"י המשכן ומקדש – היא, כאמור, המשכת וגילוי אלקות למטה דוקא, בגדרי העולם – זמן ומקום³⁸.

35) ראה ראשית חכמה שער האהבה פ"ו קרוב לתחלתו (ד"ה ושני פסוקים). אלשיך תרומה שם.

של"ה סט, א. רא, א. שכה, ב. שכו, ב.

36) סה"מ תש"ד ע' 151.

37) ראה ע"ח שער (ד) אח"פ פ"ג. שער (לד) תיקון נוקבא פ"ג. שער (לה) הירח פ"א. אגה"ק ביאור לסימן זך (קמז, א).

38) ראה שעהיוה"א פ"ז (פכ, א).

29) דברי משיח – שיחת ש"פ תרומה שנה זו סי"ב ואילך.

30) ויק"ר פ"ב, ב.

31) תרומה כה, ח.

32) פינחס כח, ב.

33) יחזקאל יא, טז.

34) מגילה כט, א.

כלומר, הכוונה אינה לבטל את ענין המקום ("אויס מקום") ע"י העלי' מלמטה למעלה, ע"ד ובדוגמת אופן העבודה דנדב ואביהוא (בתחילת הקמת המשכן), כלות הנפש³⁹, אשר, לאחר כל העילויים שבעבודה זו, עד כדי כך שעל זה נאמר בפרשתנו⁴⁰ "ונקדש (המשכן⁴¹) בכבודי", "אל תקרי בכבודי אלא במכובדי, במכובדים שלי, כאן רמז לו מיתת בני אהרן ביום הקמתו, וזהו שאמר משה הוא אשר דיבר ה' בקרובי אקדש⁴², והיכן דיבר, ונקדש בכבודי"⁴¹ (ועד שבתחילה חשב משה רבינו שמ"ש "בקרובי אקדש" הכוונה אליו או לאהרן, אבל אח"כ ראה שהכוונה לנדב ואביהוא⁴³), הרי תכלית הכוונה היא – לא בענין דכלות הנפש כו', אלא אדרבה – המשכת וגילוי אלקות למטה, בגדרי המקום דוקא.

וזהו תוכן ההדגשה ד"אינו זו לעולם", "קדושה אינה זזה ממקומה" – שעשיית המקדש לו ית' היא בתוקף נצחי (לא רק ביחס לתוכן ענין המקדש, אלא) גם ביחס למקום הגשמי (נוסף על הפירוש ד"מקום" מלשון מעלה⁴⁴).

ויש להוסיף, שענין זה נוגע גם בתחילת עשיית המקדש, "ועשו לי מקדש" – שהעשי' היא מלכתחילה בתוקף נצחי, ע"ד הענין ד"יום שכולו ארוך"⁴⁵, "שגם בתחילתו הוא ארוך"⁴⁶.

ובאותיות פשוטות – שאינו דומה אופן ההתעסקות וההשתדלות מתוך מסירה ונתינה, עד ש"כל מעייני בך"⁴⁷, בדבר שסופו ליעקר למקום אחר, לגבי דבר שנשאר בקיום נצחי באותו מקום:

בדבר שסופו ליעקר למקום אחר – כל ההתעסקות וההשתדלות אינה אלא בנוגע לתוכן הענין בלבד, ולא בנוגע למקום זה, מכיון שבלאו הכי לא ישאר בקביעות במקום זה;

משא"כ בדבר שנשאר בקיום נצחי באותו מקום – הרי ההתעסקות וההשתדלות היא מלכתחילה (לא רק ביחס לתוכן הענין, אלא) גם ביחס למקום זה, ובמילא הרי זה בתוקף אחר לגמרי, באין ערוך.

ומזה מובן גם בנוגע למקדש שבכא"א מישראל, שתוקף הנצחיות שבו ("אינו זו") צריך להיות מלכתחילה גם בנוגע לגדרי המקום (מטה):

(43) פרש"י שמיני שם.
(44) מו"נ ח"א פ"ח. וראה רמב"ם הל' יסוה"ת פ"ב ה"ז.

(45) ראה קידושין לט, ב. וש"נ.

(46) תו"א תולדות יח, סע"ד.

(47) ל' הכתוב – תהלים פז, ז.

(39) ראה אוה"ח ר"פ אחרי. ובארוכה – ד"ה וידבר גו' אחרי מות תרמ"ט (סה"מ תרמ"ט ע' רלג ואילך).
תשכ"ב (סה"מ ויקרא ע' קעז ואילך). וש"נ.

(40) כט, מג.

(41) פרש"י עה"פ.

(42) שמיני י, ג.

אע"פ שהעבודה היא להעלות את התחתון, אין זה באופן שמתבטלת מציאותו בתור תחתון (גשמי), אלא אדרבה – המשכת וגילוי אלקות במציאותו של התחתון, עד לתחתון שאין למטה ממנו, דירה לו ית' בתחתונים.

ומזה מובן גם בנוגע להשפעה שנמשכת מלמעלה ע"י המקדש – תוקף של נצחיות בגשמיות, היינו, אריכות ימים ושנים טובות, עד לאריכות הכי גדולה (כולל באופן שמתחילתו הוא ארוך) – מעין ודוגמת ענין הנצחיות (כפי ששייך בזמן הזה), כולל – בריאות הגוף, "היות הגוף בריא ושלם מדרכי עבודת⁴⁸ ה' הוא"⁴⁹, ונוסף לזה, שהקב"ה משפיע "כל הטובות המחזיקות ידו לעשות התורה, כגון שובע ושלוש וריבוי כסף וזהב, כדי . . . (ש)נשב פנויים ללמוד בחכמה ולעשות המצוה"⁵⁰.

[וכמרומו ב"שולחן" שבמקדש – כמבואר במדרשי רז"ל⁵¹ שעל ידו היתה השפעת חסדו של הקב"ה בעולם, עד לענין העשירות כפשוטה, "הרוצה שיעשיר יצפין, וסימנך שולחן בצפון"⁵², ובזה גופא – עשירות בכל ג' הקוין דתורה עבודה וגמילות חסדים שבבית המקדש: בגמילות חסדים (שולחן) – עשירות בגשמיות כפשוטו, בתורה (ארון) – "אין עשיר אלא בדעת"⁵³ (ושייך גם לנבואה – שאינה שורה "אלא על . . . עשיר ובעל קומה"⁵⁴), ובעבודה (קרבתות, תפילה) – "תפלה למשה"⁵⁵, כמבואר בכמה מקומות⁵⁶ החילוק שבין תפילת עני לתפילת עשיר, ש"תפלה לעני"⁵⁷ היא תפילת דוד ("גואל אחרון"⁵⁸), ותפילת עשיר היא "תפלה למשה"⁵⁹ ("גואל ראשון"⁵⁸)].

ו. ומזה מובן גם בנוגע למלחמת עמלק – ההכנה לבנין המקדש:

כשם שהמקדש הוא בכל תוקף הנצחיות, "אינו זו לעולם", בכל הזמנים ובכל המקומות – כן הוא גם בנוגע למלחמת עמלק, שקיימת בכל תוקף הנצחיות, בכל הזמנים ובכל המקומות, היינו שתמיד צריך להיות הענין דמלחמת עמלק בעבודת האדם, כהכנה לעשיית המקדש לו ית', "ושכנתי בתוכם".

ועוד ועיקר: כדי שיהי' הענין דהכרתת זרעו של עמלק בפועל ממש, ע"י משיח צדקנו ("מדרא דמשיחא"), ותיכף ומיד לאחרי זה בנין בית המקדש השלישי – צריכה

56 ד"ה תפלה למשה תר"ס (סה"מ תר"ס ע' מט ואילך). תשכ"ט (סה"מ נ"ך מאחז"ל ע' מב ואילך). ובארוכה – "קובץ י"א ניסן שנת הצדיק" (קה"ת, תנש"א) בתחלתו. "קובץ י"א ניסן שנת הק"ב" (קה"ת, תשס"ג) בתחלתו.

57 תהלים קב, א.

58 ראה שמו"ר פ"ב, ד. זח"א רנג, א. שעה"פ להאריז"ל פ' ויחי. תו"א משפטים עה, ב. לקו"ש ח"א ע' 8 ואילך.

59 ראה זח"א קסח, ב. וראה גם נדרים לח, א.

48 ראה לקו"ש ח"ג ע' 806 הערה 9.
49 רמב"ם הל' דעות פ"ד ה"א.
50 שם הל' תשובה פ"ט ה"א.
51 ראה אדר"ג פ"ד, ד. וראה מכתב דימי יו"ד-ט"ו תש"ט שנה זו (לקו"ש חכ"ו ריש ע' 416). וש"נ.
52 ב"ב כה, ב.
53 ראה נדרים מא, רע"א. כתובות סח, א.
54 שבת צב, א.
55 תהלים צ, א.

להיות ההכנה לזה במעשינו ועבודתינו מעין ודוגמת זה, ע"י עשיית משכן ומקדש לו ית', ולפני זה, מלחמת עמלק – בעבודת האדם.

ז. וענין זה קשור עם (ונעשה ע"י קריאת) פרשת זכור:

ענין הזכרון – "זכור" – הוא מצד תוקף הנצחיות, היינו, שגם לאחר שעבר ריבוי זמן, לא נחלש ונתיישן, אלא נשאר בכל תוקף הנצחיות.

ונמצא, ש"זכור" הוא ענין עיקרי בכללות העבודה בעניני תורה ומצוות, כי:

קיום התורה ומצוות שניתנו במתן תורה (ובימי הפורים – "קיימו מה שקיבלו כבר"⁶⁰) צריך להיות באופן ד"בכלל יום יהיו בעיניך כחדשים"⁶¹, ויתירה מזה – "חדשים"⁶² ממש⁶³.

ולכאורה, כיצד יתכן הדבר כאשר עברו כמה אלפי שנים ממתן תורה!?

והביאור – שענין זה נעשה ע"י הזכרון ("זכור"), היינו, שהזכרון הוא בתוקף כל כך עד שנעשה באופן ד"חדשים" ממש.

ובלשון המגילה (שיקראו הערב) – "והימים האלה נזכרים ונעשים"⁶⁴, כפירוש האריז"ל⁶⁵, שע"י הזכרון ("נזכרים") כדבעי, חוזרים ו"נעשים" כל הענינים שהיו בפעם הראשונה.

וכתורת הבעש"ט⁶⁶ בפירוש דברי המשנה⁶⁷ "הקורא את המגילה למפרע לא יצא" – "למפרע", היינו כדבר שאירע בעבר, שאז "לא יצא" ידי חובת קריאת המגילה, ויש להוסיף בפירוש ד"לא יצא" – שלא יצא מגזירת המן, מענין הגלות וכו'.

ותוקף הזכרון הוא עד כדי כך ש"ימי הפורים האלה לא יעברו מתוך היהודים וזכרם לא יסוף מזרעם"⁶⁴, גם בימות המשיח⁶⁸.

ועי"ז נעשה הענין דמחיית עמלק – כי ענינו של עמלק הוא "אשר קרן"⁶⁹, ענין הקרירות⁷⁰, כתוצאה מזה שהדבר נתיישן אצלו, אשר התיקון והעצה לזה הוא – ענין הזכרון, באופן ד"חדשים" ממש, שאז כל עניני התורה ומצוות הם בתוקף נצחי כל ימות, בכל זמן ובכל מקום⁷¹.

66) כש"ט (הוצאת קה"ת) הוספות סע"ח (פט, סע"ב

ואילך). וש"נ.

67) מגילה יז, א.

68) רמב"ם סוף הל' מגילה.

69) תצא כה, יח.

70) ראה תנחומא תצא ט. פרש"י עה"פ. וראה סה"מ

ד' פרשיות ח"א ע' רלח. וש"נ.

71) ראה אוה"ת פ' זכור ס"ע א'תשצה ואילך. ועוד.

60) שבת פח, א.

61) ספרי ופרש"י ואתחנן ו, ו. שר"ע אדה"ז או"ח

ס"א ס"ב.

62) ראה פרש"י יתרו יט, א. עקב יא, יג. תבוא כו,

טז. ועוד.

63) ראה לקו"ש חכ"ד ע' 193. וש"נ.

64) אסתור ט, כח.

65) ראה רמ"ז בספר תיקון שובבים, הובא ונתבאר

בספר לב דוד (להחיד"א) פכ"ט.

ובפרטיות יותר:

בציווי על הזכירה ישנם ב' פרטים: (א) מצות עשה – "זכור"⁷²; (ב) מצות לא תעשה – "לא תשכח"⁷³, היינו, שהזכירה הפועלת את תוקף הנצחיות ד"חדשים" צריכה להיות הן בנוגע למצוות עשה ("זכור") והן בנוגע למצוות לא תעשה ("לא תשכח").

ולהעיר, שגם בנוגע למצוות לא תעשה שייך ענין של עבודה ועשי' – באופן של "אתהפכא חשוכא לנהורא", "כיתרון האור מן החושך"⁷⁵, שזהו ענין ד"זדונות נעשו לו זכויות"⁷⁶, ואדרבה – באופן נעלה יותר מ"זכויות" ע"ד הרגיל⁷⁷.

ונמצא, שבענין זה מודגשת עוד יותר פעולת ההמשכה והגילוי למטה – לא רק בנוגע לענין הגשמיות, אלא גם בענינים דלעו"ז, שגם הם יהפכו לקדושה.

ח. ויש להוסיף בביאור הקשר והשייכות דמלחמת עמלק ועשיית המקדש – ששניהם קשורים עם משה רבינו:

עשיית המקדש – שהרי הענין ד"ועשו לי מקדש" (ציווי הכולל את המשכן ובית המקדש, בית ראשון, בית שני ו"בנין העתיד להבנות"⁷⁸) נעשה ע"י משה רבינו, ועד שעיקר פעולתו וחידושו של משה רבינו הוא – גילוי והמשכת השכינה למטה בארץ ע"י עשיית המשכן, "משכן שעשה משה"⁷⁸ (כמדובר בארוכה בהתוועדות שלפני זה⁷⁹).

ומלחמת עמלק – שהיתה בכחו של משה רבינו, כמ"ש "ויאמר משה אל יהושע בחר לנו אנשים גו", אנשי משה דוקא⁸⁰, וכן "כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל"⁸¹.

ובפשטות – שמלחמת עמלק ובנין בית המקדש באים לאחר הענין דמינוי מלך²⁴, ובנדון דידן – משה רבינו ש"מלך הי"⁸².

וענין זה מהוה תוספת נתינת כח לענין דמלחמת עמלק ועשיית המקדש בעבודת כאו"א מישאל – מכיון ש"כל נפש ונפש מבית ישראל יש בה מבחי' משה רבינו ע"ה"⁸³.

ט. ומכאן באים להדגשה נוספת בכללות הענין דפרשת זכור (מלחמת עמלק) – בקביעות שנה זו, שבה מודגש ביותר ענינו של משה רבינו:

א) בפרשת השבוע – "ואתה תצוה את בני ישראל": "ואתה" – קאי על משה רבינו, עד לבחי' העצמיות דמשה רבינו (למעלה מענין השם)⁸⁴, כפי שמתקשר ומתאחד –

79) דברי משיח – שיחת ש"פ תרומה שנה זו ס"ה.
80) תו"א פרשתנו פג, ב. וראה סה"מ תש"ט ע' 34 (השני). שם ע' 41 (השני). ובכ"מ.
81) בשלח שם, יא.
82) רמב"ם הל' ביהב"ח פ"ו הי"א.
83) תניא רפמ"ב.
84) ראה לקו"ש חכ"א ע' 177 ואילך. ועוד.

72) תצא שם, יז.
73) שם, יט.
74) ראה זח"ד ד, א. תניא פכ"ז (לד, סע"א-ב).
75) קהלת ב, יג.
76) יומא פו, ב. וראה תניא פ"ז (יב, א).
77) ראה סהמ"צ להצ"צ קפו, א ואילך.
78) רמב"ם ריש הל' ביהב"ח.

"תצוה", מלשון צוותא וחיבור⁸⁵ – עם בני ישראל, כאו"א מישראל, שעי"ז יש להם הכח לעבודה דמלחמת עמלק ועשיית המקדש, ענינו של משה רבינו (כנ"ל ס"ח).

(ב) התחלת וראש השבוע – ששלימותו באופן ד"ויכולו⁸⁶ ביום השבת – שבעה באדר, יום ההולדת ויום ההסתלקות דמשה רבינו⁸⁷, היינו, לא רק העילוי דיום ההסתלקות, אלא גם – ובעיקר – העילוי דיום ההולדת ("כדאי הלידה שתכפר על המיתה"⁸⁸), שנתגלה בעלמא דין, בגדרי המקום, עד כדי כך, ש"כשנולד נתמלא הבית כולו אורה"⁸⁹, היינו, שהאור דמשה ("ותרא אותו כי טוב הוא"⁹⁰) חדר והאיר אפילו במציאות הבית, כך שאפילו אומות העולם יכלו לראות את גילוי האור דמשה רבינו (ע"ד שבת פרעה "ראתה עמו שכינה"⁹¹).

י. ויש להוסיף, שענינו של משה רבינו מודגש גם מצד כללות ענין השבת:

בביאור נוסח תפילת שבת "ישמח משה במתנת חלקו" – איתא בחסידות⁹², ויתירה מזו – בקבלה (בסידור האריז"ל⁹³) ש"מתנת חלקו" קאי על אלף האורות שניטלו ממנו בחטא העגל, וביום השבת מחזירין לו.

והענין בזה:

חטא העגל פעל ענין של ירידה, כביכול, גם אצל משה רבינו, כמ"ש⁹⁴ "לך רד", "רד מגדולתך, כלום לא נתתי לך גדולה אלא בשביל ישראל כו"⁹⁵, שזהו מה שניטלו ממנו אלף אורות⁹².

אמנם, ביום השבת, מצד ענין התשובה שבו – "שבת אותיות תשב"⁹⁶, וכדאיתא במדרש⁹⁷ "כך היא כחה של תשובה. . . מיד עמד אדם הראשון ואמר מזמור⁹⁸ שיר ליום השבת וגו'" – נעשה התיקון דחטא העגל, ובמילא, מחזירים למשה את האלף אורות שניטלו ממנו, שעל זה נאמר "ישמח משה במתנת חלקו".

וכאמור, מצד בחי' משה רבינו שבכאו"א מישראל שייך אצלו גם הענין ד"ישמח משה במתנת חלקו" (דאם כן הוא בנוגע לכך ש"יראה מילתא זוטרת" לגביו⁹⁹, עאכו"כ בנוגע לענין זה), שלכן כאו"א מישראל אומר זאת בתפילת שבת, גם כשמתפלל ביחיד.

85) תו"א פרשתנו פב, א.
 86) בראשית ב, א. ראה אוה"ת עה"פ (בראשית מב, טע"ב ואילך). (כרך ג) תקה, ב ואילך. תקה, א ואילך).
 87) מגילה יג, ב.
 88) פרש"י מגילה שם.
 89) פרש"י עה"פ שבעה ערה הבאה (מסוטה יב, א. יג, רע"א).
 90) שמות ב, ב.
 91) פרש"י שמות שם, ו.
 92) ראה תו"א בראשית א, ב. סה"מ תרפ"ט ע' 58.
 93) ובכ"מ.
 94) במקומו. וראה גם פע"ח שער (יח) השבת פ"ח. ל"ת להאריז"ל ס"פ תשא. ר"פ ויקרא.
 94) תשא לב, ז.
 95) פרש"י עה"פ (מברכות לב, א).
 96) אגה"ת ספ"י. לקו"ת שבת שובה סו, ג.
 97) ב"ר פכ"ב, יג.
 98) תהלים צב, א.
 99) ברכות לג, ב. מגילה כה, א. ראה תניא שבעה ערה.
 83)

ואם הדברים אמורים בנוגע לכל שבת ושבת – בשבת זו, שבה קוראים "ואתה תצוה", עצמיותו של משה רבינו, ובה נעשה העילוי והשלימות ("ויכולו") דשבעה באדר, יום הולדת ויום ההסתלקות של משה רבינו – על אחת כמה וכמה שעניניו של משה רבינו הם בהדגשה יתירה!

יא. ויהי רצון, שכאו"א ינצל את הנתינת כח המיוחדת כדי לעסוק בכל עניני העבודה דפרשת זכור.

והעיקר – שע"י מעשינו ועבודתנו בעניני פרשת זכור נזכה בקרוב ממש לקיום המצוה דהכרתת זרעו של עמלק בפועל ממש, ע"י דוד מלכא משיחא, בדוגמת קיומה ע"י משה רבינו, "גואל ראשון הוא גואל אחרון"⁵⁸.

ויש להוסיף, שלעתיד לבוא יהי' גם שלימות הענין ד"אתהפכא חשוכא לנהורא" (כנ"ל ס"ז) – "לילה כיום יאיר"¹⁰⁰.

ולהעיר, שגם ענין זה ("לילה כיום יאיר") הוא באופן ד"כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות"¹⁰¹:

איתא במדרש¹⁰²: "כיון שעשה משה את הפסח גזר הקב"ה לד' רוחות . . . הלכו ונדבקו באותו הפסח . . . נתכנסו כל ישראל אצל משה, אמרו לו בבקשה ממך האכילנו מפסחך מפני שהיו עייפים מן הריח, הי' אומר . . . אם אין אתם נימולין אין אתם אוכלין,

[כמ"ש לפני זה ש"בטלו המילה במצרים", וכידוע פרטי הטעמים בדבר – שלא נתחייבו וכו' ואכ"מ¹⁰³. ויש להוסיף בביאור המשך דברי המדרש "חוץ משבטו של לוי, שנאמר¹⁰⁴ וללוי אמר תומיך ואוריך, למה, כי שמרו אמרתך ובריתך ינצורו¹⁰⁵ במצרים" – שעשו זאת בתור שלוחים של כל ישראל, כמ"ש¹⁰⁶ "נתונים נתונים המה לי מתוך בני ישראל", שכן, אף שפסוק זה נאמר לאחרי מתן תורה, הרי, גם במצרים הי' שבט לוי מובדל משאר שבטים¹⁰⁷, בהיותם "חכמים מורי תורתם"¹⁰⁸],

מיד נתנו עצמן ומלו, ונתערב דם הפסח בדם המילה . . . שנאמר¹⁰⁹ ואעבור עליך ואראך מתבוססת בדמך וגו', חיי בדם פסח, חיי בדם מילה"; "נתן להם הקב"ה שתי מצוות, דם פסח ודם מילה, שמלו באותו הלילה, שנאמר מתבוססת בדמך, בשני דמים כו"¹¹⁰.

המקום לבאר.

(104) ברכה לג, ח.

(105) שם, ט.

(106) בהעלותך ח, טז.

(107) פרש"י שמות ה, ד.

(108) ראה רמב"ן שמות שם. ועוד.

(109) יחזקאל טז, ו.

(110) פרש"י בא, ב, ו.

(100) תהלים קלט, יב.

(101) מיכה ז, טו.

(102) שמור"ר פי"ט, ה.

(103) כ"ה בהנחה. ובהנחה אחרת מובא ענין זה לקמן בנוגע לזה שבנ"י מלו בלילה, ושם: ואף שהם ענינים מיוחדים ובזמנים מיוחדים, זה (פסח) בלילה וזה (מילה) ביום, אעפ"כ הי' אז סדר כזה, ולא שהי' תלוי בישראל, כי אם מצד ענינים צדדיים כו', ואין כאן

ולכאורה אינו מובן:

מצות מילה צריכה להיות ביום דוקא, כמ"ש¹¹¹ "וביום השמיני ימול בשר ערלתו",
 "ביום ולא בלילה"¹¹², וא"כ, איך מלו עצמם באותו הלילה?!

והנה, התירוץ הפשוט – ע"פ נגלה – הוא, שהציווי "ביום ולא בלילה" נתחדש לאחר
 מתן תורה, "ניתנה תורה ונתחדשה הלכה"¹¹³.

אמנם, ישנו גם הביאור בפנימיות הענינים – שהלילה דיציאת מצרים הי' באופן
 ד"לילה כיום יאיר" (כדאיתא בזהר¹¹⁴), ובמילא דינו כיום¹¹⁵.

ונמצא, שגם הענין דאתהפכא חשוכא לנהורא, "לילה כיום יאיר", הוא באופן ד"כימי
 צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות".

יב. והעיקר – שכן תהי' לנו בפועל ממש, גאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח
 צדקנו, "גואל ראשון הוא גואל אחרון", תיכף ומיד.

ובהדגשה יתירה ביום השבת קודש זה – מפני שענינו של משה רבינו, "גואל
 ראשון", מאיר בגילוי (הן מצד פרשת ואתה תצוה, והן מצד השלימות דשבעה באדר,
 כנ"ל בארוכה), ובפרט בעמדנו בסמיכות לזמן של "סעודתא דדוד מלכא משיחא"¹¹⁶
 במוצאי שבת קודש, היינו, שמקשרים את ענינו של דוד מלכא משיחא, "גואל אחרון",
 עם סעודה גשמית כפשוטה.

ועאכ"כ במוצאי שבת קודש שבו מתחילים ימי הפורים, אשר הגאולה דפורים
 קשורה עם הגאולה העתידה – "מיסמך גאולה לגאולה"¹¹⁷, "פורים לפסח"¹¹⁸, "כימי
 צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות".

ופשיטא שאין צורך להמתין עד לגאולה דפסח, אלא "מיד הן נגאלין"¹¹⁹, תיכף
 ומיד ממש, עוד לפני התחלת ימי הפורים, ובדרך ממילא, בבוא חג הפסח, "נאכל שם
 מן הזבחים ומן הפסחים אשר יגיע דמם על קיר מזבחך לרצון"¹²⁰, ונכנסים בריקוד
 ("מ'טאנצט אַרײן") לארצנו הקדושה, לירושלים עיר הקודש, להר הקודש, לבית
 המקדש השלישי, ולקודש הקדשים שבבית המקדש הקדוש, שיבנה במהרה בימינו
 ממש, ממש ממש.

111) תוריע יב, ג.

112) תו"כ עה"פ. מגילה כ, א (במשנה). רמב"ם הל'
 מילה פ"א ה"ח. טושו"ע יו"ד סרס"ב ס"א.

113) שבת קלה, סע"א-ב. וש"נ.

114) ח"ב לח, א.

115) שו"ת יד אליהו סנ"א. שמחת הרגל (להחיד"א)
 פיסקא מעשה בר"א כו' אר"א בן עזרי. ועוד – הובא
 ונת' בלקו"ש ח"י"ז ע' 125 ואילך. וראה לקו"ש ח"מ
 כרך ב' ע' 184 ואילך.

116) ראה סידור האריז"ל כוונת הבלדה ומו"ש.
 פע"ח שער (יח) השבת ספכ"ד. וראה לקו"ש חכ"ה ע'
 489 הערה ד"ה מוצאי שבת-קודש.

117) מגילה ו, סע"ב.

118) פרש"י שם.

119) רמב"ם הל' תשובה פ"ז ה"ה.

120) נוסח ברכת "אשר גאלנו" – מפסחים קטז, ב
 (במשנה).

— שיחה ב' —

יג. נוסף על האמור לעיל (הן כללות הענין דפרשת זכור השוה בכל השנים, והן העילוי בקביעות שנה זו מצד פרשת השבוע ושבעה באדר), ישנו ענין נוסף בשנה זו – הקביעות דשבת פרשת זכור בי"ג אדר, ערב פורים. והענין בזה:

כאשר קריאת פרשת זכור היא בערב פורים, ומשבת פרשת זכור נכנסים מיד לפורים, אזי מודגשת ביותר הסמיכות דמחיית עמלק למחיית המן – סמיכות ממש. ובה מודגשת גם פעולת הזכרון על המעשה בפועל, "נזכרים ונעשים", מצד תוקף הנצחיות – שמענין הזכרון (פרשת זכור) נכנסים ובאים תיכף ומיד (במוצאי שבת) לעשי' בפועל, ע"י קריאת המגילה בדיבור (כולל שמיעת המגילה, שהרי שומע כעונה¹²¹), "מעשה זוטא", ובפרט כאשר הקריאה (וכן השמיעה) היא באופן ד"כל עצמותי תאמרנה"¹²², ש"ערוכה ברמ"ח איברים"¹²³, שלימות ענין המעשה. וזה פועל תוקף חזק יותר בזכירת מעשה עמלק שהיתה ביום השבת. יד. ועוד ענין עיקרי בקביעות דפרשת זכור בי"ג אדר – הענין דתענית אסתר.

ובהקדמה:

יום השבת – מצד קדושתו ומעלתו, לא יתכן שבגללו יגרע, ח"ו, בעניני טוב וקדושה, אלא אדרבה – על ידו ניתוסף עילוי גדול יותר.

ובנדון דידן: אף שכאשר י"ג אדר חל ביום השבת אין מתענים בו תענית אסתר – הרי לא יתכן שמצד יום השבת יהי' גרעון ח"ו בעילוי דיום התענית, "יום רצון לה"¹²⁴, ועל כרחך צריך לומר שגם בי"ג אדר שחל בשבת ישנו העילוי ד"יום רצון לה", ואדרבה – באופן נעלה יותר.

והענין בזה:

שבת הוא ענין התענוג, כמ"ש¹²⁵ "וקראת לשבת עונג". והרי התענוג הוא פנימיות הרצון, ועד שלפעמים משתמשים בתואר "רצון" גם בנוגע לענין התענוג.

ומזה מובן, שגם ביום השבת ישנו הענין ד"יום רצון לה" שביום התענית – מצד ענין התענוג דשבת, אלא שענין זה נעשה (לא ע"י העדר האכילה ושת'י, כביום התענית, אלא אדרבה –) ע"י אכילה ושת'י, "לענגו בעונג אכילה ושת'י"¹²⁶, בשר שמן ויין ישן דוקא¹²⁷.

124) ישע"י נח, ה. וראה אגה"ת ספ"ב.

125) ישע"י שם, יג.

126) שו"ע אדה"ז או"ח סרמ"ב ס"א.

121) ראה סוכה לח, ב. וראה שו"ע או"ח סתרפ"ט

ס"ב.

122) תהלים לה, י.

123) עירובין נד, רע"א.

טו. ביאור הדברים¹²⁸:

בנוגע לענינו של יום התענית העיקרי (יום הכיפורים) – מבואר בחסידות¹²⁹ שעז"נ¹³⁰ "לחיותם ברעב", "שהחיות שלהם הוא מבחי' הרעב גופא מה שהם רעבים וצמאים אליו ית'" (ע"ד מ"ש¹³¹ "לא רעב ללחם ולא צמא למים כי אם לשמוע את דבר ה'"), היינו, שהחיות ביום התענית הוא מבחינה נעלית יותר מאשר החיות ע"ד הרגיל. ובאותיות פשוטות:

החיות ע"ד הרגיל הוא – ע"י אכילה ושתי', היינו שהאדם מקבל חיותו מבחי' דומם צומח וחי (הדברים הגשמיים שאוכל ושותה).

אמנם, ביום התענית שאינו אוכל ושותה – אינו מקבל חיותו מבחי' דצ"ח עצמם, כי אם לאחר שנתעלו ונכללו בבחי' המדבר, שכן, חיות הגוף כפשוטו ביום התענית היא "בכח האכילה היא"¹³² דיום שלפניו, חיות שהי' תחילה בבחי' דצ"ח, ונתעלה ונכלל בבחי' המדבר, ועתה, ביום התענית, שצריך לחיות בפועל מחיות זה, הרי זה חיות דבחי' המדבר.

[וכמבואר בכמה מקומות¹³³ החילוק באופן החיות ביום התענית לגבי שאר הימים (גם ע"פ חכמת הטבע) – שהחיות שע"י האכילה ושתי' היא עי"ז ש"המאכל נכנס לאצטומכא ומתברר ונעשה דם כו' עד שנעשה חיות למוח", משא"כ ביום התענית שאינו אוכל כלום, אזי "התפשטות חיותו היא בהיפוך . . שהמוח בעצמו משפיע חיות לכל האברים כו'"].

ועוד וגם זה עיקר – לא רק חיות דבחי' המדבר, אלא, חיותו של יהודי, אשר "גופא דילהון קדישא"¹³⁴, כולל – החיות מעניני קדושה, תורה ותפילה כו'.

ופשוט, שחיות זו נעלית יותר מהחיות שמבחי' דצ"ח, גם לאחר התכללותה בבחי' המדבר, שכן, אף שגם החיות דדצ"ח היא ע"י הניצוץ האלקי המלוכב בהם, כמ"ש¹³⁵ "לא על הלחם לבדו יחי' האדם כי על כל מוצא פי ה' יחי' האדם", היינו "מוצא פי ה'" שמתלבש בלחם¹³⁶, הרי מובן וגם פשוט שאין להשוות את החיות האלקי ("מוצא פי ה'") שנתלבש בדברים גשמיים לגבי האלקות שבעניני קדושה, עד ל"דבר ה'" ממש, תורתו של הקב"ה, "דברי"¹³⁷, וכן התפילה להקב"ה, וכיו"ב.

(132) ל' הכתוב – מלכיס"א יט, ח.

(133) לקו"ת יוהכ"פ ע, ב.

(134) זח"ג ע, ריש ע"ב.

(135) עקב ח, ג.

(136) ראה ל"ת להאריז"ל עה"פ. פע"ח שער (כו)

יוהכ"פ פ"א. ספר הליקוטם להאריז"ל בתחלתו.

(137) ירמ"י כג, כט. ובכ"מ.

(127) ראה רמב"ם הלי' שבת פ"ל ה"י. שו"ע אדה"ז

שם ס"ב. תניא פ"ז (יא, ב).

(128) בהבא לקמן – ראה גם שיחת צום גדלי' תשמ"ו

(שיחות קודש ח"א ע' 20; התוועדויות ח"א ע' 40).

(129) לקו"ת שה"ש יד, ב. ובכ"מ.

(130) תהלים לג, יט.

(131) עמוס ח, יא.

טז. עפ"ז מוכן העילוי שניתוסף בתענית אסתר שחל בשבת:

יום השבת אינו גורע מאומה, ח"ו, בכל העילויים דיום התענית, אלא שענינים אלו נעשים (לא ע"י העינוי, העדר האכילה ושת"י, כי אם) ע"י האכילה ושת"י דיום השבת, היינו שהחיות דאכילה ושת"י גופא הוא באופן ד"לחיותם ברעב".

וההסברה בזה – בפשטות – שבאכילתו ושתיתו לא נרגש התענוג הגשמי דבשר שמן ויין ישן, כי אם ציווי הקב"ה בתורה לענג את השבת, שאז אין זה חיות גשמי, ע"י בשר ויין גשמיים, כי אם חיות אלקי – הציווי ד"וקראת לשבת עונג", בבחי' "לחיותם ברעב".

יז. ויש להוסיף בביאור העילוי דיום התענית שחל בשבת לגבי יום התענית כפשוטו:

ביום התענית – ישנו הענין ד"לחיותם ברעב" כפשוטו, העדר האכילה ושת"י, שאז החיות היא באופן נעלה יותר; אמנם, ביום התענית שחל בשבת – הרי האכילה ושת"י גופא היא באופן ד"לחיותם ברעב", היינו שבחיות הגשמי גופא ניכר ונרגש החיות הרוחני ד"לחיותם ברעב".

והענין בזה:

מצד הבריאה, הרי "מוצא פי ה'" המתלבש בדבר גשמי (אכילה ושת"י) ודבר ה' ממש (תורה ותפילה) הם ב' ענינים בפני עצמם, שיש ביניהם ריחוק הערך כו'.

אמנם, ע"י עבודתו של יהודי, נעשה חידוש בבריאה – החיבור דחיות המתלבש בגשמיות העולם עם חיות רוחני שלמעלה ממציאיות העולם, כאמור, שגם החיות שנעשה ע"י אכילה ושת"י דבשר ויין גשמיים חדור בחיות האלקי שלמעלה מהתלבשות בגשמיות, "לחיותם ברעב", חיות רוחני ממש.

[וע"ד המבואר בחסידות¹³⁸ בענין "משכני אחרין נרוצה"¹³⁹ – שפעולת העבודה היא "נרוצה" לשון רבים, לא רק מצד נפש האלקית, אלא גם מצד נפש הבהמית, עד לגוף הגשמי, שגם אצלם נעשה ענין של מרוצה לאלקות].

ובענין זה מודגשת יותר הפעולה למטה בגשמיות דוקא (הן במלחמת עמלק והן בבנין המקדש, כנ"ל בארוכה) – שאין זה באופן שהאדם מתעלה ונעשה מופשט לגמרי מגשמיות העולם ("לחיותם ברעב"), כי אם באופן שהדבר הגשמי גופא (בשר ויין) נעשה ענין של קדושה, ציווי של הקב"ה (עונג שבת וכיו"ב).

יח. והנה, כל האמור לעיל – יכולים להסביר בפשטות גם לילדים קטנים, "בן חמש

שנים למקרא"¹⁴⁰:

(139) שה"ש א, ד.
(140) אבות פ"ה מכ"ב.

(138) ראה לקו"ת ויקרא ב, ד. אוה"ת עה"פ שבהערה
הבאה (שה"ש כרך א ע' נח ואילך).

גם ילד קטן יודע שחיות הגוף נעשית ע"י אכילה ושתי'. וכיחד עם זה, רואה במוחש שגם אלה שמתענים ביום התענית, שלא אוכלים ולא שותים, יש להם חיות, כמו בשאר ימים (אם כי במדה פחותה, מצד חלישות הגוף כו'). וכששואלים אותו: מנין החיות ביום שאין בו אכילה ושתי'? משיב בפשטות, שהחיות שנעשה ע"י האכילה ושתי' אתמול, מספיקה גם ליום זה.

ומכיון שכן, מבין גם הוא בפשטות את החילוק דיום התענית לשאר הימים – שבשאר הימים החיות היא מהמאכל ומשקה, ואילו ביום התענית כל החיות אינה אלא חיות של גוף יהודי, כלומר, לא חיות שמקבל ממאכל גשמי, עשב או בשר גשמיים, כי אם, חיות של יהודי!

ויתירה מזה – שהחיות היא מעניני קדושה, תורה ותפילה, כפי שמבין ילד קטן (שגם הוא עוסק בתורה ומצוות בכל ההיקף ("מיט דעם גאַנצן פֿאַרנעם"), כמה שביכלתו) שהחיות שמקבל ע"י תורה ותפילה היא נעלית יותר שלא בערך לגבי החיות שמקבל ממאכל ומשקה גשמיים, שכן, אף שגם המאכל ומשקה נעשה בדברו של הקב"ה, כנוסח הברכה "שהכל נהי' בדברו" (כפי שמברך כשצמא למים, ועד ש"על כולם אם בירך שהכל יצא"¹⁴¹), הרי, מובן וגם פשוט שאין זה בדומה כלל לדבר ה' ממש דתורה ותפילה.

וכמו כן יכולים להסביר לו את התוכן דיום התענית שחל בשבת, שהאכילה ושתי' גופא אינה מצד התענוג דמאכל הגשמי, כי אם מצד ציווי הקב"ה "לענגו בעונג אכילה ושתי'":

גם ילד קטן יודע, ולא עוד, אלא שמרגיש וחי זאת בעצמו, שלפעמים אינו חש את טעם המאכל, אם מפני שהמאכל עצמו אינו כל כך טעים ("געשמאַק")... או מפני שמצב הבריאות שלו אינו בשלימות.

ומכיון שכן, יכול לתאר לעצמו שבאופן כזה יכולה להיות גם האכילה דשבת – שלא יתענג מהטעם הגשמי של המאכל, אלא התענוג שלו יהי' מצד קיום ציווי הקב"ה.

יט. ולאידך גיסא – כשם שיכולים להסביר זאת לילדים קטנים, באותה מדה צריכים לפעול זאת אצל המבוגרים, ואדרבה – מצד מעלת התמימות דילדים קטנים, נקל יותר להסביר ולפעול אצלם מאשר אצל מבוגרים.

ובפשטות:

לאחר בקשת מחילה וסליחה וכפרה מהמבוגרים שלאחר בר מצוה – הנה הלואי היו אוחזים בדרגא זו, שכאשר הם אוכלים ושותים ביום השבת, אינם מרגישים את הטעם והתענוג ("געשמאַק") הגשמי, אלא רק את התענוג מקיום מצותו של הקב"ה!...

(141) רמב"ם הל' ברכות פ"ח ה"י (שיעור היומי דיום

זה).

בודאי ישנם כאן יהודים האוחזים בדרגא זו, אבל "תורה על הרוב תדבר"¹⁴², ועל הרוב – אפשר לשאול אצל יהודי (שעדיין לא הגיע לדרגא זו): כאשר אכלת "בשר שמן ויין ישן" ביום השבת – האם הרגשת בזה טעם ותענוג או לא, והאם הוא מרגיש חילוק בין בשר שמן ובשר סתם, ובין יין ישן ומבושם ויין חדש סתם?!

ואת התירוץ מבינים לכד – אם לא מרמים את עצמם. ובאמת אין צורך לרמות את עצמו בזה, ידע אינני שנפשי' וכל אחד יכול לשאול את עצמו שאלה זו בינו לבין עצמו בישובו לבדו בחדרו, כשאף אחד לא נמצא – ובמילא אינו צריך לרמות אף אחד. וכידוע פתגם אדמו"ר מהר"ש¹⁴³, שאת הקב"ה אינו מרמה, את השני אינו מרמה, את מי מרמה – רק את עצמו, ואם כן, מהו ה"קונין" לרמות טיפש ("אפנארן א נאר")... אבל בנדון דידן, כאשר יושב לבדו בחדרו – גם את עצמו אינו מרמה, כי הוא יודע בעצמו, ומוכן "להודות", שבאמת התענוג שלו הוא "גם" מצד הטעם המיוחד של בשר שמן ויין ישן... זוהי ההוראה והלימוד, ביחד עם הנתינת-כח, מתענית אסתר שחל בשבת – שהאכילה ושת' גופא תהי' באופן ד"לחיותם ברעב", מכיון שאינו מתענג מהטעם הגשמי של המאכל והמשקה, אלא כל התענוג הוא רק מצד קיום ציווי הקב"ה לענג את השבת.

פ. ויש לקשר ענין זה גם עם הפרשה שהולכים לקרוא בתפילת מנחה – פרשת "כי תשא את ראש בני ישראל":

התוכן ד"כי תשא את ראש בני ישראל" בעבודתו של כאו"א מישראל הוא – מוח שליט על הלב¹⁴⁴, היינו, שהמוח ("ראש") הוא בתנועה של הרמה והתנשאות ("תשא") לגבי שאר חלקי הגוף, כולל הלב, ובמילא, הרי הוא גם מושל ושולט על הגוף כולו, כולל הלב, שלא יתאוה לכל דבר ש"טוב... למאכל... תאוה הוא לעינים גו"¹⁴⁵, כי אם לעיני קדושה, תורה ומצוותי', כפי שיורה לו המוח שבראש.

ועאכו"כ משה רבינו – שהוא ה"ראש בני ישראל", שפעל את הענין דנשיאת ראש אצל כל בני ישראל.

ועד"ז מובן גם בנדוד לדורות שלאחרי זה, שמשה רבינו שבדור, "אתפשטותא דמשה בכל דרא ודרא"¹⁴⁶, עד למשה רבינו שבדורנו זה – כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, הוא ה"ראש בני ישראל" המנהיג את כל בני ישראל שבדור ופועל בהם נשיאת ראש.

144) תניא פי"ב (ז, רע"א). ובכ"מ – מזח"ג רכד, סע"א (ברע"מ).

145) ל' הכתוב – בראשית ג, ו.

146) תקו"ז תס"ט (ק"ב, רע"א. קיד, רע"א). וראה ב"ר פנ"ו, ז.

142) ראה מו"ח ח"ג פל"ד.

143) ראה גם שיחת ליל ב' דחה"ש תשי"א (שיחת קודש (ברוקלין, תשנ"ט) ע' 282). אגרות-קודש אדמו"ר מלך המשיח שליט"א ח"י ס"ע כט"ל. שם ס"ע צ"א. ובכ"מ. וראה סה"ש תרפ"ע ע' 79. תש"א ע' 100.

ובפשטות – שכללות ההנהגה תהי' באופן של נשיאת ראש, כאמור, מוח שליט על הלב, כפי שהדבר בא לידי ביטוי גם בעניני הרשות, אכילה ושתי' ודומיהן, ענינים שישנם גם אצל כל באי העולם – שנעשים באופן אחר לגמרי, מכיון שחדורים באור דקדושה ואלקות, שזהו כללות הענין ד"כל מעשיך יהיו לשם שמים"¹⁴⁷ ו"בכל דרכיך דעהו"¹⁴⁸.

כא. ומזה באים לענין נוסף – גודל הזהירות בהנהגתו של כאו"א, מכיון שאין זה ענינו הפרטי בלבד, כי אם ענין שבו מתבטאת פעולתו של משה רבינו שבדור, נשיא הדור.

ובהקדמה:

איתא במשנה¹⁴⁹ "מה בין תלמידיו של אברהם אבינו כו", היינו, שכאשר רואים את הנהגתם של התלמידים, אזי רואים ומכירים מיהו הרב שלימדם וחינכם, שכן, הנהגתם מוכיחה שהם ראוים לתואר ד"תלמידיו של אברהם אבינו".

ועד"ז מובן גם בנוגע לעניננו – תלמידיו של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו:

על כל תלמיד של נשיא דורנו לדעת את האחריות שנושא בכל הנהגותיו, גם הנהגותיו הפרטיות בין אדם לחבירו (נוסף על הנהגותיו בין אדם למקום) – כי הוא אינו יחיד העומד לבד, שיכול להתנהג כרצונו באופן שאינו נוגע לאף אחד, אלא הוא תלמיד של נשיא דורנו, וכל הסובבים יודעים מכך, ומסתכלים עליו בתור תלמיד של נשיא דורנו, ומהנהגתו לומדים מיהו נשיא דורנו!

ובפשטות: כשהולך ברחוב אברך צעיר, עד לילדה קטנה, או יהודי עם זקן לבן – אנשים מסתכלים עליו, גם אינם-יהודים, בתור חסיד ליובאוויטש, "אָ ליובאוויטשער", ויודעים שהנשיא שלו הוא נשיא דורנו – ש"הנשיא הוא הכל"¹⁵⁰ (שאת זה מבינים גם אינם-יהודים, כי כן הוא טבע הדברים). ונמצא, שהנהגה בלתי רצויה מצדו מהוה חילול שם ליובאוויטש, שמו של הרבי מליובאוויטש, כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, מכיון שאומרים שזהו תלמידו של ה"ליובאוויטשער רבי"!

ובפרטיות יותר:

כולם יודעים, שטעם בואו למדינה זו הוא מפני שהנשיא שלו, הליובאוויטשער, הביא אותו לכאן, כידוע ומפורסם לכל באי העולם, גם אינם יהודים, שכל יסוד קיומה של קהילת ליובאוויטש במדינה זו, ארצות הברית, קשורה עם בואו של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו.

או"ח סקנ"ו ס"ב.

(149) אבות פ"ה מ"ט.

(150) פרש"י חוקת כא, כא.

(147) אבות פ"ב מ"ב. רמב"ם הל' דעות ספ"ג.

טושו"ע או"ח סרל"א. וראה לקו"ש חכ"ד ע' 646 בהערה ד"ה כל מעשיך לשם שמים.

(148) משלי ג, ו. רמב"ם וטושו"ע שם. שו"ע אדה"ז

– אמנם, גם לפני בואו של נשיא דורנו לכאן היו כאן חסידי ליובאוויטש, אבל לא רבים, ועאכו"כ לא בתור קהילה שלימה בפני עצמה וכו' וכו'; זה נתחדש דוקא ע"י נשיא דורנו, שהחליט לבוא למדינה זו ולהביא עמו חסידים, ואח"כ הקימו מוסדות וכו'.

ופשיטא, שהחלטתו לבוא למדינה זו, ולבנות בה את קהילת ליובאוויטש – בידעו בשעת מעשה על כל הקשיים והנסיונות המיוחדים למדינה זו – היתה על סמך אמונתו ובטחונו שגם במדינה זו יצליח לחנך ולהדריך את תלמידיו, ולהעמיד תלמידים ותלמידי תלמידים וכו' ברוחה של ליובאוויטש, שיעסקו בהפצת התורה והיהדות, עד להפצת המעיינות חוצה, בכל מקום ומקום, בכל קצוי תבל.

ובמילא, יודעים כולם שיהודי זה חי במדינה זו בגלל שנשיא דורנו הביאו לכאן.

ומזה מובן, שמהנהגתו מעריכים ("שאצט מען אָפּ") מיהו אברהם אבינו ומשה רבינו שבדורנו; כשרואים שמתנהג באופן מסויים – אומרים: הנה זהו נשיא דורנו ("אָט דאָס איז נשיא דורנו")!

ומכיון שכן, יש לדעת כמה צריכים להיזהר בהנהגה אפילו בין אדם לחבירו – כי ע"פ הנהגתו מעריכים (אפילו אינם-יהודים) את נשיא דורנו.

ולכן, אין כאן מקום לשום תירוצים ופולפולים, כמו שאין זה אלא גזילת עכו"ם, מרמה של עכו"ם וכו' – כי כאן לא יועילו תירוצים ופולפולים בינו לבין עצמו, שעשה את הדבר בהיתר וכו', לבטל את "חילול שם ליובאוויטש" בעיניו של אינו-יהודי, אלא כאן נוגע רק מה שאנשים אחרים רואים, כפי שהדין הוא בנוגע לקידוש השם והפכו, שאינו נוגע מה הוא חושב, אלא מה שאחרים רואים ומפרשים¹⁵¹; וכאשר רואים שהוא מתנהג באופן מסויים – אומרים שזוהי הנהגתו של נשיא דורנו!

וכמו כן לא יועילו התירוצים שהוא לוחש לבני ביתו, מכריו וידידיו, שהוא יחיד, והנהגתו אינה שייכת אליהם, ושאר אחד לא ילמד ממנו וכו', ובמילא כיצד ניתן להאשים את נשיא דורנו בגלל הנהגתו הפרטית – ובפרט ש"אין שליח לדבר עבירה"¹⁵², ובנוגע לעצמו – יש לו יצר טוב וגם יצר הפכי, פעם אחת הוא נכשל, או שעבור הנאת שעה הוא מוכן להעניש – אבל כיצד ניתן "להטיל" זאת על נשיא דורנו –

הנה כל תירוצים אלו אינם נוגעים כלל, כי בפועל ממש מסתכלים עליו כולם כ"ליובאוויטשער", ולומדים מהנהגתו מיהו נשיא דורנו!...

ובמילא גם אינו יכול לטעון, לדוגמא, שכבר למד הרבה תורה, והתפלל הרבה, ואמר הרבה תהילים, ונתן הרבה צדקה, ובערב שבת נתן "משנה"¹⁵³, גם עבור יום השבת,

152) קידושין מב, ב.
153) ל' הכותב – בשלח טז, כב.

151) ראה יומא פו, א. וראה רמב"ם הל' יסוה"ת
פ"ה הי"א.

ובמילא עכשיו יכול לנוח, וא"כ, מה עוד רוצים מהם?! ובפרט שזהו יום השבת, שאז נפסק בשולחן ערוך¹⁵⁴ ש"כל מלאכתך עשוי",

אלא אומרים לו: "כל מלאכתך עשוי", אבל לא מלאכת נשיא דורנו!...

כג. ומסיימים בדבר טוב, ועד לטוב כפול ("הוכפל בו כי טוב"¹⁵⁵, ובאופן שה"טוב" השני הוא באין ערוך כו'): אם הי' חסר למישהו בענין הנ"ל, שישלים ויפעל בזה מצד הטוב באופן של "כפליים לתושי"¹⁵⁶, שפירושו לא רק שתי פעמים ככה, אלא כמה פעמים ככה¹⁵⁷.

ושזה יהי' גם הכנה לגאולה, הקשורה לענין הכפל, כדאיתא במדרש¹⁵⁸ "חמש אותיות נכפלו וכולם לשון גאולה", האותיות מנצפ"ך [המתיוחדים משאר אותיות הא-ב – כמודגש גם בתפילת מוסף דשבת, שבה אומרים (ב"תקנת שבת כו") לא רק את כ"ב אותיות הא-ב ("תקנת . . אז"), אלא גם את אותיות מנצפ"ך ("מסיני . . כראוי"), כמבואר במפרשי התפילה¹⁵⁹], כמבואר בארוכה בדרושי חסידות¹⁶⁰, ובפרט בדרושי אדמו"ר מהר"שי¹⁶¹, "מלכתחילה אריבער"¹⁶².

ובפשטות – גאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, שאז יקויים היעוד "הקיצו ורננו שוכני עפר"¹⁶³, והם (כל המוזכרים לעיל) בתוכם, נשמות בגופים דוקא, ובאופן שהגוף הגשמי הוא בתכלית השלימות, שכל חיותו היא אלקות (כנ"ל בארוכה), ואדרבה – הנשמה תהי' ניזונת מן הגוף¹⁶⁴, ובמילא כללות העבודה היא בתכלית השלימות, "כמצות רצונך"¹⁶⁵.

כן תהי' לנו – במהרה בימינו ממש.

כג. מאמר (כעין שיחה) ד"ה זכור את אשר עשה לך גוי' (נדפס לעיל).

תר"ל (סה"מ תר"ל ע' ט ואילך).
 (162) ראה אגרות-קודש אדמו"ר מהור"צ ח"א ע' תריז. לקו"ש ח"א ע' 124. חכ"ז ע' 166. ועוד.
 (163) ישע"י כו, יט.
 (164) ראה המשך וככה תר"ל"ז (קה"ת, תשע"ג) פצ"א (ע' קח) ואילך. סה"מ תרנ"ט ע' קה ואילך.
 המשך תרס"ו ע' תקכח. סה"ש תורת שלום ס"ע 127 ואילך. סה"מ תרח"ץ ס"ע ריט. ועוד.
 (165) נוסח תפלת מוסף. ראה תר"ח ס"פ ויחי (צה [רלו], א. צו [רלו], ג"ד). אוה"ת ויחי (כרך 1) תתשכח, ב ואילך. המשך וככה תר"ל"ז (קה"ת, תשע"ג) פ"ז (ע' טו) ואילך. ועוד.

(154) טושו"ע (ודאדה"ז) אר"ח שש"ו ס"ח (סכ"א) – ממכילתא ופרש"י יתרו כ, ט.
 (155) פרש"י בראשית א, ז (מב"ר פ"ד, ו).
 (156) איוב יא, ו.
 (157) ראה שמו"ר פמ"ו, א.
 (158) יל"ש ר"פ לך לך (רמז סד).
 (159) ראה לבוש אר"ח סרפ"ו. פ"ח שער (יח) השבת פ"ב. ועוד.
 (160) ספר הליקוטם – דא"ח צ"צ ערך אותיות ס"ע תשמו ואילך. וש"נ.
 (161) ד"ה לך לך תרכ"ז (סה"מ תרכ"ז ע' טו ואילך).

— שיחה ג' —

כד. רגיל ג"כ בכל התוועדות דיום השבת קודש ללמוד ענין הקשור עם פירוש רש"י בפרשת השבוע, ענין בהערות אאמו"ר על הזהר דפרשתנו, וענין בשיעור רמב"ם היומי. בנוגע לפרש"י – הרי, בהתאם להצעה¹⁶⁶ שיעירו על ענינים הדורשים ביאור והסבר, נתעכב על "קלאץ קשיא" בשיעור חומש היומי ("שביעי" עד סוף פרשת תצוה) שכמה שאלו¹⁶⁷:

הרמב"ן (ועד"ז עוד מפרשים, גם מהפשטנים¹⁶⁸) מתעכב על הציווי שבסוף פרשתנו¹⁶⁹ "ועשית מזבח מקטר קטורת", ושואל: "מזבח הקטורת מן הכלים הפנימיים ה' ראוי שיזכירונו עם השולחן והמנורה שהוא מזבח עמהם", ומדוע זה נזכר רק כאן, אחרי הציווי על בגדי הכהונה ואחרי פרשת המילואים וכו'?

ביאורו של הרמב"ן – אינו ע"פ "פשוטו של מקרא"; אבל זוהי קושיא ב"פשוטו של מקרא" – ומתעוררת השאלה: מדוע רש"י, שכל ענינו הוא "אני לא באתי אלא לפשוטו של מקרא"¹⁷⁰, אינו מתעכב על זה כלל!?

עד"ז יש ענין שאודותיו לא התעכבו – בסדר הכתובים בפרשתנו, שרש"י אינו מבאר (אע"פ שלכאורה זה דורש ביאור ע"ד הפשט).

ובהקדמה – שלפלא הכי גדול שלאחר שלומדים פירושי רש"י ריבוי שנים, לא למדו כי אם לשאול שאלות הכי רגילות¹⁷¹, ע"ד הנ"ל, שכאשר כמה פשטני המקרא מתעכבים על ענין הדורש ביאור והסבר, נשאלת השאלה מדוע רש"י אינו מתעכב על זה, ואילו שאלה ב"פשוטו של מקרא" שפשטני המקרא אינם מתעכבים עלי' (או לא כולם, אלא אחד מהם, וכיו"ב) אינה נופלת בדעתו של אף אחד!

ובכל אופן, כשישנה שאלה בפשטות הכתובים, הרי, העובדה שמפרשים אחרים אינם מתעכבים על זה, אין זה תירוץ מדוע רש"י אינו מבאר זאת (מכיון שזהו ענין הצריך ביאור ע"ד הפשט).

ועיקר השאלה היא – מדוע רש"י אינו מתעכב על שאלה זו, ובפרט שקרוב לומר שמפרשים אחרים [שרובם (מהנדפסים עכ"פ) היו אחרי זמן רש"י] סמכו על רש"י, ואילו רש"י אינו סומך על אף אחד, אלא מפרש כל דבר הדורש ביאור ב"פשוטו של מקרא", אלא אם כן התירוץ פשוט ל"בן חמש למקרא" עד שאין צורך לבארו כלל:

169) ל, א.

170) פרש"י בראשית ג, ח. שם, כד. ובכ"מ.

171) ראה גם דברי משיח – שיחת ש"פ ויצא שנה זו רס"ד. ובכ"מ.

166) שיחת ש"פ ויקהל תשמ"ו (שיחות קודש ח"ב ע' 775; התוועדות ח"ב ע' 674).

167) הערות הת' ואנ"ש (מוריסטאון) גיליון כד (תקט) הערה ח.

168) ספורנו, בחיי. ועוד.

בתחילת הפרשה כתיב "ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית זך כתיב למאור להעלות נר תמיד".

ומתעוררת כאן אותה שאלה (כפי שמקשה האבן עזרא¹⁷², מפשטני המקרא): מקומו של ציווי זה הוא לכאורה בהמשך לציווי (בפרשת תרומה) על עשיית המנורה, או לאחר כל פרטי הציוויים דעשיית המשכן וכליו ובגדי כהונה, ומדוע כתוב הציווי דוקא כאן, באמצע הענין?!

עוד דבר הדורש ביאור:

הפסוק בא לכאורה להבהיר ("בְּאוֹרְעֵנֶן"): מכיון שצריכים להדליק מנורה – מתעוררת השאלה עם מה הדליקו אותה, מנין לקחו שמן במדבר? ועל זה אומר הפסוק את הציווי "ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית גו" (שלבני ישראל היו עמהם זיתים שהביאו איתם ממצרים וכיו"ב).

לפי זה, מתעוררת לכאורה אותה שאלה בנוגע לסולת עבור לחם הפנים שעל השולחן – וא"כ מדוע הפסוק אינו מבהיר כאן שיש לקחת גם סולת מבני ישראל עבור לחם הפנים?

[בנוגע לקרבנות למזבח – הפסוק אינו צריך להבהיר זאת, כי כתוב לעיל שבני ישראל יצאו ממצרים עם "צאן ובקר מקנה כבד מאוד"¹⁷³, אבל בנוגע ללחם – הרי במדבר לא צמחו חיטים שיעשו מהם סולת].

לקמן בפרשת אמור¹⁷⁴ אכן כתוב "ולקחת סולת ואפית . . . חלות" [וכפי שה"בן חמש למקרא" יודע זאת מכך שאומרים זאת בתפילת שבת] – אבל מדוע הפסוק אינו מבהיר זאת כאן ביחד עם "ויקחו אליך שמן זית זך"? וכפי שיתבאר לקמן.

כה. בהערות אאמו"ר על הזהר דפרשתנו מתעכב על מ"ש בזהר¹⁷⁵ ענין כללי בעבודת האדם: "דהא בני ישראל קיימי לתתא (זה שבני ישראל נמצאים למטה, הוא עבור ארבעה ענינים כלליים –) לאפתחא ארחין, ולאנהרא שבילין, ולאדלקא בוצינין, ולקרבא כלא מתתא לעילא למהוי כלא חד".

ואאמו"ר מבאר זאת¹⁷⁶ באותיות הקבלה, בספירות וכו'. אבל מכיון שאין ענין יוצא מידי פשוטו – לכל לראש צריך להבין את הפירוש הפשוט בזהר בד' ענינים אלו [ע"ד כפי שנאמר בנוגע למגילת אסתר, שאע"פ שבפסוקים במגילת אסתר יש כ"כ פירושי חז"ל ע"ד הרמז, הדרוש והסוד, לכל לראש יש ללמוד את הענין בפשטות, "אין מקרא

(175) ח"ב קפא, ריש ע"ב.
(176) לקוטי לוי"צ לזח"ב ע' קלב.

(172) ריש פרשתנו. וראה גם כלי יקר שם.
(173) בא, יב, לח. וראה גם שיחה שבהערה 29 סל"ג.
(174) כד, ה.

יוצא מדי פשוטו¹⁷⁷, ואח"כ באים ללימוד ע"ד הרמז, הדרוש והסוד, ועאכו"כ ע"ד ההלכה. וכמו כן בשאר עניני התורה¹⁷⁸].

וכפי שיתבאר לקמן.

כו. שיעור הרמב"ם היומי הוא בהלכות ברכות¹⁷⁹.

הענין הכללי של הלכות ברכות בעבודת האדם (ע"פ הכלל של הרמב"ם¹⁸⁰ ש"רוב המצוות לא ניתנו אלא לתקן הדעות וליישר כל המעשים") הוא – כמדובר בהתוועדות שלפני זה¹⁸¹:

ברכה היא מלשון המשכה¹⁸², מלשון "המבריק את הגפן"¹⁸³. שזהו כללות הענין של עבודת האדם – להבריק ולהמשיך אלקות כאן למטה בעולם הזה הגשמי.

והענין של ברכה והמשכה בכל הברכות מתחלק ל"שלושה מינים", "ברכת הניי" וברכות המצוות וברכות הודאה" – כנגד שלושה אופנים כלליים בברכה והמשכה, הכוללים את כל הענינים שבועולם, הן עניני קדושה והן עניני הרשות, היינו המשכת הקדושה ואלקות בכל עניני העולם, שיהי' ניכר בהם "שהכל נהי' בדברו" – כמ"ש בשיעור היומי ש"על כולם אם בירך שהכל יצא" (כנ"ל סי"ח).

והברכה והמשכה הכי גדולה נפעלת ע"י ברכת המזון – שהיא ברכה מן התורה, "מצות עשה מן התורה לברך אחר אכילת מזון שנאמר ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלקיך" שאז הברכה והמשכה כאן למטה היא ביתר שאת.

ועפ"ז מובן מדוע הדין הוא⁶ ש"אינו חייב מן התורה אלא אם כן שבע שנאמר ואכלת ושבעת וברכת", ואפילו מדברי סופרים צריכים ג"כ לשיעור ("כזית") בכדי לברך ברכה – כי היות וענין הברכה הוא בכדי להבריק ולהמשיך אלקות בעולם הזה הגשמי, זקוקים לשיעור של עבודה ושיעור של גשמיות העולם שעליו תחול הברכה והמשכה.

וזה מגלה את גדלותו של המזון, שע"י נפעלת ברכה והמשכה מן התורה.

ובהלכות ברכת המזון גופא – עם כל הפרטים הקשורים עם סעודה חשובה וכו' – ישנם ריבוי חלקים ודינים, כפי שמבאר הרמב"ם בהלכות ברכות, עד גם הפרטים המדוברים בשיעור היומי¹⁸⁴ אודות "מנהגות רבות נהגו חכמי ישראל בסעודה כו", בציעת הפת וכו', כולל בנוגע לסעודת שבת, כדלקמן.

181) ראה שיחה שבערה 29 ס"ל; סל"ה.

182) ראה תו"א מקץ לו, ג. ובכ"מ.

183) כלאים פ"ז מ"א.

184) פ"ז ה"א.

177) שבת סג, א. וש"נ.

178) ראה גם דברי משיח – שיחת ש"פ משפטים

שנה זו סמ"ב.

179) פ"ד ט.

180) סוף הל' תמורה.

פז. בשיעור היומי כותב הרמב"ם¹⁸⁵: "מצוה מן המוכחר לבצוע ככר שלימה . . ובשבתות ובימים טובים חייב לבצוע על שתי ככרות".

וצריך להבין:

הטעם לחיוב לחם משנה בשבתות – מובן ע"פ דברי הגמרא¹⁸⁶ שזהו מצד ירידת מנה כפולה של מן בערב שבת. וכתב רב נטרונאי גאון¹⁸⁷ שמאותו הטעם צריך להיות כן גם ביו"ט.

אמנם – צריך ברור האם בכלל הי' גדר של יו"ט (ובמילא – ירידת מנה כפולה של מן בערב יו"ט) כשהיו ישראל במדבר:

מפורש בקרא¹⁸⁸ (ונתבאר בחסידות בארוכה¹⁸⁹) שהימים-טובים הם בהתאם לשינויים בתקופות השנה ביחס לצמיחת התבואה: פסח הוא ב"חודש האביב", שבועות הוא "חג הקציר", וסוכות הוא "חג האסיף", כשאוספים את התבואה הביתה. אבל בהיות בני ישראל במדבר, לא היו אצלם מצבים אלו, שהרי לא היו להם שדות וכרמים ועבודת האדמה וכו', אלא ניזונו מהמזן (שפסק רק בכניסתם לארץ הקודש¹⁹⁰).

ועיקר השאלה הוא – בנוגע לחג הסוכות:

הטעם למצות ישיבה בסוכה הוא, "למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל בהוציא אותם מארץ מצרים"¹⁹¹, היינו שזהו לזכר ענני הכבוד. ועפ"ז, כיצד ניתן לומר שבני ישראל קיימו את מצות ישיבה בסוכה כזכר לענני הכבוד, בה בשעה שהם היו בתוך ענני הכבוד?!

[ואף שלפעמים היו יוצאים מחוץ לענן, כדי להיפגש עם תגרי אומות העולם ולסחור עמהם¹⁹² – הרי אלו היו רק יחידים, ומזמן לזמן, משא"כ רוב בני ישראל נשארו במשך כל הזמן בתוך ענני הכבוד].

ועפ"ז (שלא חגגו ימים טובים במדבר), יוצא שלא הי' ענין של לחם משנה בערב יו"ט, ובמילא צריך להבין מדוע החיוב דלחם משנה הוא גם ביו"ט.

ולהוסיף, שבשולחן ערוך אדמו"ר הזקן בהלכות יו"ט – לא נזכר החיוב דלחם משנה ביו"ט. ותמיהה גדולה יותר – שהזכיר דין זה (בדרך אגב) בהלכות פסח¹⁹³: "אע"פ

185) שם ה"ד.

186) ברכות לט, ב.

187) הובא באוצר הגאונים ברכות לט, ב. וראה גם רי"ף לפסחים קטו, סע"א-ב (הובא בכס"מ על הרמב"ם כאן).

188) משפטים כג, טר"ז ובפרש"י.

189) ראה סה"מ נ"ך-מאחז"ל ס"ע קמח. וש"נ.

190) יהושע ה, יב.

191) אמור כג, מג. וראה בארוכה לק"ש חל"ב ע'

140 ואילך. וש"נ.

192) ראה ספרי בהעלותך יא, ו. יומא עה, ב.

193) או"ח סתע"ה ס"ג. וראה גם הל' שבת סרע"ד

ס"ב.

שבכל יו"ט חייב האדם לבצוע על לחם משנה, ומוסיף: "כמו שיתבאר בסימן תקכ"ט¹⁹⁴, ואעפ"כ, בהלכות יו"ט, בסימן תקכ"ט – מקומו העיקרי – השמיט רבינו דין זה!

נח. והביאור בזה¹⁹⁵:

נוסף לענינים שבימים טובים הקשורים עם זמני השנה, ישנו גם הענין הכללי (שהי' גם במדבר) – שיו"ט הוא "מקרא קודש"¹⁹⁶, היינו שהקב"ה נתן לבני ישראל את הכח להמשיך ו"לקרוא" ("מקרא") מקדושת השבת בימים אלו¹⁹⁷.

ומטעם זה, ישנם כמה פרטי דינים ביו"ט שלמדים משבת.

ולכן, מכיון שבשבת מברכים על לחם משנה [ובפסח – על שתי מצות] – כן יש לנהוג גם ביו"ט, "בשבתות ובימים טובים חייב לבצוע על שתי ככרות"¹⁹⁸.

ועפ"ז יש לבאר את הדיוק בשולחן ערוך אדמו"ר הזקן – שבהלכות פסח הזכיר אודות החיוב דלחם משנה ביו"ט, משא"כ בהלכות יו"ט עצמם. ובהקדמה:

ידוע שאדמו"ר הזקן "התחיל לחבר השולחן ערוך מהדורא תניינא... השכיל והוסיף הרבה חידושי דינים"¹⁹⁹, כולל – שינויים בפסקי דינים דמהדורא קמא. וכפי שהעיד המהרי"ל²⁰⁰ (אחי אדמו"ר הזקן) "שמעתי מפי קדשו (של אדמו"ר הזקן) דכל ספק (בשולחן ערוך) העמיד בתוך חצאי עיגול, ודעתו היתה לחזור ולשנות פרק זה לראות אם צדקו דבריו", אשר, לא כולם הגיעו לידינו [ומזה השינויים במנהגי בית הרב וכו'].

ובנדון דידן, סיבה לספק בנוגע לחיוב דלחם משנה ביו"ט – באם תמצי לומר דסבירא ליי' לאדמו"ר הזקן שיש ב' אופנים בגדר החיוב דלחם משנה ביו"ט, אם הלימוד הוא מ"מקראי קודש", שאז החיוב דלחם משנה הוא בכל הימים טובים, או שהלימוד הוא מהא שבי"ט לא ירד המן, שאז החיוב דלחם משנה אינו אלא בפסח ושבועות, ולא בסוכות, שנתחדש לאחר הכניסה לארץ (כי אם בתור הידור בלבד).

ועפ"ז מובן שבהלכות פסח הזכיר אדמו"ר הזקן את החיוב דלחם משנה ביו"ט, שבו אין מקום לספק הנ"ל – אבל בהלכות יו"ט, שכולל גם היו"ט דסוכות, השמיט דין זה מפני הספק הנ"ל, שהי' בדעתו לברר במהדורא תניינא ("רק אנחנו לא זכינו לראות מן המהדורא בתרא רק הארבעה סימנים הראשונים"²⁰¹).

199 (לשון הכותרת לשו"ע אדה"ז מהדו"ת. וראה ס' תורת חב"ד – ביבליוגרפיה ח"ב (ספרי ההלכה של אדה"ז) במבוא ע' יד. וש"נ.
200 שארית יהודה אר"ח ס"ו – נעתק בהוספות לשו"ע אדה"ז אר"ח ח"א ע' 52 [356].
201 שערי הכולל בתחלתו.

194 כ"ה בדפוס ראשון. ובכמה דפוסים: תק"ח.
195 אינו ברור האם הביאור נאמר מיד בהמשך לשאלה, או לקמן בשיחה ד'. המו"ל.
196 אמור כג. ב. ד. ובכ"מ.
197 ראה לקו"ש חט"ז ע' 189. וש"נ.
198 לשלימות הענין – ראה שיחת פורים שנה זו.

[ועד"ז בנוגע לדין דבני ארץ ישראל הבאים לחו"ל – שבתחילת השולחן ערוך²⁰² כתב אדמו"ר הזקן "בני ארץ ישראל הבאים לחוץ לארץ חייבים בקדושת היום אף שדעתם לחזור, כמו שנתבאר בהלכות יו"ט", ואעפ"כ, לא נמצא זה בהלכות יו"ט שלפנינו].

ובהמשך לשאלה הנ"ל (כיצד ניתן לומר שבמדבר קיימו מצוה שהיא זכר למצב שבו היו במדבר), יש לחקור עד"ז בנוגע לתקנות שתיקנו לזכר המקדש – האם מקיימים אותן גם בזמן הבית.

נט. והנה, בית המקדש (וכל הענינים הקשורים לזה) הוא נצחי בכל מקום ובכל זמן, גם כאשר "גלינו מארצנו"²⁰³ – כמדובר לעיל מה דאיתא במדרש על "ועשו לי מקדש", "כל מקום שנאמר לי אינו זו לעולם", עי"ז שעושים "מקדש מעט", "אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות", וע"י "ושכנתי בתוכם", בתוך כל אחד ואחת,

וכמדובר בהתוועדות שלפני זה²⁰⁴, שזה שייך לאנשים ולנשים, כמובא גם במאמר²⁰⁵. וכפי שרואים זאת גם בנדבות המשכן, שהן אנשים והן נשים הביאו את נדבות המשכן, ואדרבה – "ויבאו האנשים על הנשים"²⁰⁶ – האנשים נטפלו להנשים²⁰⁷, וגם טף נדבו למשכן²⁰⁸.

וכאן המקום לעורר עוד הפעם, שכל אחד מישראל, אנשים נשים וטף, יעשה מבית וד' אמות שלו ומחשבה דיבור ומעשה שלו – "מקדש מעט", "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם".

ל. מאמר המוסגר:

ב"פרשה החסידית" ("די חסיד'ישע פרשה") דשבוע זה, בתו"א פרשתנו²⁰⁹, ד"ה "זכור את אשר עשה לך עמלק" [שממנו חזרו נקודות לעיל], כתוב אודות מלחמת עמלק: "ומלחמה זו היא בכל דור ודור. . כי הנה בכל דור ודור ובכל יום ויום חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים²¹⁰, ולכן מזכירין יציאת מצרים בכל יום בוקר וערב²¹¹. . ואחר יציאת מצרים עומדת לנגדו מלחמת עמלק כו".

ובודאי לומדים את ה"פרשה החסידית", אבל בזה לא משימים לב לדבר פלא: עפ"ז צריך עיון מדוע זכירת מעשה עמלק אינה פעמיים בכל יום כמו זכירת יציאת מצרים?

(207) רמב"ן עה"פ.

(208) אדר"נ פי"א.

(209) פד, א.

(210) פסחים קטז, ב. וראה תניא רפמ"ז.

(211) ברכות יב, ב (במשנה). רמב"ם הל' ק"ש פ"א

ה"ג. שו"ע אדה"ז סס"ז ס"א.

(202) ס"א ס"ח – במהדו"ת.

(203) נוסח תפלת מוסף דיו"ט.

(204) שיחה שבהערה 29 ס"ב. ד"ה ועשו לי מקדש שנה זו (נדפס לעיל).

(205) סד"ה ועשו לי מקדש תש"ד (סה"מ תש"ד ע'

156).

(206) ויקהל לה, כב.

ואע"פ שזכירת מעשה עמלק בכל יום היא מצות עשה של תורה²¹², וכפי שאכן אומרים את זה ב"שש זכירות" – הנה לכל לראש, בעוונותינו הרבים לא כולם אומרים בדיבור את ה"שש זכירות", ואפילו אם אומרים את זה – זוהי זכירה פעם אחת בלבד. ובנוגע לאלו המסתפקים לכוון על זכירת מעשה עמלק בברכות קריאת שמע²¹³ – לא מצינו חיוב שיצטרכו להזכיר זאת בקריאת שמע בערבית.

ו"תן לחכם ויחכם עוד"²¹⁴.

עד כאן מאמר המוסגר.

לא. בהמשך להמדובר לעיל אודות עשיית "מקדש מעט" – יש כאן את אלו שהעמידו בקבוקי משקה בקשר עם חנוכת "בתי חב"ד" (בתי תורה, תפילה וגמילות חסדים) מרכזיים בכמה מקומות, או עם סיום על ספר הרמב"ם, או סיומים אחרים.

וכרגיל – שהם יעלו עכשיו ויאמרו "לחיים", ואח"כ יכריזו על תוכן המסיבה וההתוועדות שעבורה לוקחים את המשקה, זמנה ומקומה, ויזמינו את כל הנוכחים כאן להשתתף במסיבות והתוועדויות אלו, וההתחלה בזה – שגם יחלקו חלק מהמשקה (מכיון שזהו שבת) – שהרי זוהי כוונתם בהעמדת המשקה – בכדי לשתף את כל הנוכחים כאן, ועל ידם – את כל העולם.

ויהי רצון, שכל ענינים אלו יהיו בהצלחה רבה, ושה"מקדש מעט" יביא למקדש הגדול, בנין בית המקדש השלישי במקומו (כהדיוק ד"קדושה אינה זהה ממקומה", כנ"ל ס"ד).

וכל²¹⁵ בני ישראל, "בנערינו ובזקנינו . . . בבנינו ובבנותינו"²¹⁶, "קהל גדול ישובו הנה"²¹⁷, לארצנו הקדושה, לירושלים עיר הקודש, ולהר הקודש, לבית המקדש השלישי, עד לקודש הקדשים, ששם נמצא ארון העדות (שבו נמצאים הלוחות, וכן הספר תורה שמצד הארון²¹⁸) והכפורת, והכרובים על הכפורת, כמבואר ענינים ב"כת"ק אדמו"ר נ"ע בעצמו" בתו"א²¹⁹,

ו"מיסמך גאולה לגאולה", ולא רק ע"י הדיבור אודות כך, אלא בפשטות, ותיכף ומיד, במהרה בימינו ממש.

[אחרי חלוקת המשקה התחיל לנגן "והריקותי לכם ברכה"].

וראה הערה 265 שם.

(216) בא י, ט.

(217) ירמ' לא, ז.

(218) ב"ב יד, א-ב. פרש"י וילך לא, כו.

(219) ס"פ תרומה.

(212) ראה אנציקלופדי' תלמודית ערך זכירת מעשה עמלק (כרך יב ע' ריו ואילך). וש"נ.

(213) פע"ח שער (ז) הק"ש פ"ג. הובא במג"א אר"ח סס"ס סק"ב. שו"ע אדה"ז שם ס"ד.

(214) משלי ט, ט.

(215) בהנחה אחרת מובא ענין זה לקמן סוסל"ז.

— שיחה ד' —

לב. הביאור בפרש"י:

ע"ד הפשט, אין הכרח שהציוויים דעשיית המשכן וכלי המשכן הם ע"פ סדר עשייתם וסדר הקמתם במשכן או סדר החשיבות כו'. כי ע"ד הפשט, אין דיוק בסדר [כפי שרואים זאת בנוגע לכמה ענינים בתורה – שע"ד הפשט אין דיוק בסדר. לדוגמא: סדר הד' וה' מלכים²²⁰, וכיו"ב].

ובפרט שהציוויים על עשיית המשכן וכלי המשכן נאמרו משך זמן לפני העשי' בפועל – ובמילא אין הכרח (ע"ד הפשט) שהם נאמרו ע"פ סדר עשייתם בפועל.

כפי שרואים את סדר הציוויים דעשיית הכלים, שע"ד הפשט (עבור "בן חמש למקרא") אין ביאור בהסדר. ולדוגמא: מדוע הציווי הראשון הוא דוקא "ועשו ארון"²²¹, ולא כלי אחר.

הרמב"ן²²² מבאר, שהתורה מתחילה עם "ועשו ארון" מפני שזה הי' "עיקר החפץ במשכן"; אבל רש"י אינו אומר על זה מאומה, ומזה מוכח שע"ד הפשט אין צורך לביאור על זה.

וכמו כן בהמשך הפרשה בנוגע לציווי דבגדי כהונה – שסדר הציווי דעשיית הבגדים, "ואלה הבגדים אשר יעשו חושן ואפוד ומעיל וגו"²²³, אינו כסדר לבישתם, שהרי החושן והאפוד היו על גבי הכתונת והמעיל כו', וגם לא כסדר החשיבות, והראי', שהציווי "ועשית ציץ" . . קודש לה" נאמר בסוף הענין!

ועד"ז בנוגע לכלים שלאחרי זה – הם אינם כתובים דוקא בסדר מדוייק. וכן מצינו בריבוי מקראות, שב"פשוטו של מקרא" אין הכרח כלל שקדימה בסדר קשורה עם קדימה במעלה וחשיבות, ולדוגמא: קדימה במנין השמות, שאין זה קשור בהכרח עם קדימה במעלה וחשיבות²²⁴, ועד"ז בשאר ענינים כיו"ב.

ולכן, אין קושיא מדוע הציווי ד"ועשית מזבח מקטר קטורת" כתוב בסוף פרשת תצוה ולא בפרשת תרומה, ועד"ז מדוע "ויקחו אליך שמן זית זך" כתוב בריש פרשת תצוה (ולא בהמשך לציווי עשיית המנורה) – כי ע"ד הפשט אין הכרח על הסדר בזה²²⁵.

לג. אמנם, עדיין צריך להבין הקושיא השני' הנ"ל: מכיון שהתורה אומרת "ויקחו אליך שמן זית זך" עבור "נר למאור", מדוע אין התורה מצוה כאן גם "ולקחת סולת גו" עבור לחם הפנים?

(224) ראה לקו"ש ח"ה ע' 115, ובהערות שם.

(225) לשלימות הענין – ראה שיחה שבהערה 198. וראה גם שיחת ש"פ תצוה תשנ"ב (דברי משיח ח"ג ע' 93. ובארוכה – סה"ש ח"ב ס"ע 411 ואילך).

(220) לך לך יד, א"ב. שם, ח"ט.

(221) תרומה כה, י.

(222) ר"פ תרומה.

(223) כח, ד ואילך.

אלא, שאצל "בן חמש למקרא" אין זו קושיא לכתחילה – כי הוא חושב אודות מציאות הדברים [כמדובר כמה פעמים²²⁶ שכו"כ קושיות של מבוגרים באות מצד זה שלומדים ומפלפלים בענין כפי שזה כתוב בתורה, אבל שוכחים אודות המציאות בפועל, שמדובר אודות דבר גשמי בעולמנו זה], ובזה הוא מבטל את הקושיא של יהודים מבוגרים, ולא עוד, אלא שיתפלא ויתמה לשמע שאלה כזו:

הכתוב אינו צריך לפרש ולחדש שהי' לבני ישראל שמן וסולת לצורך המשכן (להדלקת הנרות ולחם הפנים) – שהרי לא יתכן לומר שבמשך ל"ט השנים שהיו בני ישראל במדבר, לא אכלו אף פעם אחת לחם מן הארץ, ולא הדליקו נר למאור באהליהם, כולל נרות שבת קודש (שרבקה ושרה התחילו²²⁷)!

אלא מאי – כשנצטוו על נדבת המשכן, הרי כשם שכל הענינים נעשו בזריזות הכי גדולה ("והם הביאו אליו עוד נדבה בבוקר בבוקר"²²⁸), להראות את גודל החיבה, נצטוו להביא גם "שמן למאור"²²⁹, "שמן"²³⁰ זית זך להעלות נר תמיד*.

אמנם, כל זה שייך רק בדברים שיש אפשרות להביאם זמן רב לפני שיצטרכו להשתמש בהם בפועל. משא"כ בנדון דידן, אומר ה"בן חמש למקרא" [כ"ק אדמו"ר שליט"א פנה בראשו הק' לכל הקהל]: האזינו יהודים ("הערט אידן")! – יש חילוק עיקרי בין שמן זית עבור "נר למאור" וסולת עבור לחם, כפי שהילד רואה אצלו בבית: בבית אפשר להחזיק שמן למאור למשך זמן עד שישתמשו בזה בפועל, ולדוגמא: נמצא שמן בביתו מחנוכה שעברה – לחנוכה הבא עלינו לטובה; משא"כ סולת אין מחזיקים יותר מדי זמן לפני שמשתמשים בזה בפועל, כי סולת מתליע, ועאכו"כ שאין אופים לחם משך זמן לפני שהולכים לאכול את זה!

עפ"ז מובן בפשטות החילוק בין הציווי (בריש פרשתנו) "ויקחו אליך שמן זית זך" והציווי "ולקחת סולת גו" (שאינו כתוב כאן, אלא רק לקמן):

(* להעיר, שמלבד הציווי ד"שמן למאור" בר"פ תרומה (והפסוק "והעלה את נרותי" במעשה המנורה) – נאמר גם בר"פ תצוה "ואתה תצוה גו" ויקחו אליך שמן זית זך גו' להעלות נר תמיד", ונוסף לזה, נאמר גם בפ' אמור (כד, ב) "צו את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית זך גו' להעלות נר תמיד", ובפרש"י: "זו פרשת מצות הנרות, ופרשת ואתה תצוה לא נאמרה אלא על סדר מלאכת המשכן לפרש צורך המנורה, וכן משמע, אתה סופך לצוות את בני ישראל על כך". ולכאורה, דרוש ביאור בטעם כפל הציווי כמ"פ.

אבל, בפשוטו של מקרא אין זו שאלה – שהרי ישנם ריבוי שינויים בציווי המשכן וכליו (הארון וכו').

228) ויקהל לו, ג.
229) תרומה כה, ו.
230) פרש"י עה"פ.

226) שיחת ש"פ תרומה תשמ"ו (שיחות קודש ח"ב ס"ע 687; התוועדות ח"ב ס"ע 596). ועוד.
227) ראה בר"פ ס, טז. פרש"י חיי שרה כד, סז.
228) ויקהל לו, ג.
229) תרומה כה, ו.
230) פרש"י עה"פ.

הציווי "ויקחו אליך שמן זית זך" נאמר בערך ששה חדשים לפני הקמת המשכן והדלקת המנורה בפועל – כי הציוויים (על עשיית המשכן וכלי המשכן) היו אחרי יום הכיפורים²³¹, והקמת המשכן היתה בראש חודש ניסן²³².

ובמילא מובן, ששמן זית יש מקום להביאו למשה רבינו ששה חדשים לפני שישתמשו בו בפועל; משא"כ להביא סולת (ועאכו"כ לאפות מצות) ששה חדשים קודם, ואח"כ יעבור חורף שלם – אין מקום, כפי שה"בן חמש" רואה אצלו בבית כנ"ל, ששמן מחזיקים משך זמן, משא"כ סולת מתליע [ועאכו"כ לאפות מצות חדשות קודם; הנס בלחם הפנים ש"סילוקו כסידורו" ה' ש"סילוקו לשבת הבאה חם כיום סידורו²³³], אבל לא מצינו בשום מקום – ואין צורך בנס כזה – שיאפו את הלחם למחרת יום הכיפורים, וישאר חם במשך חדשים – עד ראש חודש ניסן!...].

לד. הענין בזהר:

"בני ישראל קיימי לתתא" עם השליחות הכללית דעשיית דירה לו יתברך בתחתונים. שבזה יש בכללות ארבעה שלבים ודרגות:

(א) "לאפתחא ארחין":

מכיון שהשליחות היא לעשות דירה בתחתונים דוקא, ש"תחתונים" פירושו שאין זה "עליונים" – לכל לראש צריך להיות "לאפתחא ארחין", לפתוח דרכים בין עליונים לתחתונים ובין תחתונים לעליונים, בכדי לחברם (ועי"ז לעשות דירה לו יתברך בתחתונים). כמבואר בכיאו"ר הזהר לאדמו"ר האמצעי²³⁴ בביאור הכתוב²³⁵ "כי ישירים דרכי הוי' גו'", שיש "דרכי ה'" המחברים את העליון ותחתון – עיר הבירה, ארמון המלך, עד לקיטון שבו נמצא המלך בכבודו ובעצמו, עם כל פינה שבמלכותו, עד לפינה הכי נדחת – הן מלמעלה למטה להמשיך את העליון למטה ("לכה דודי לקראת כלה"), והן מלמטה למעלה להעלות את התחתון למעלה (עליית הכלה לקראת החתן).

כי, אע"פ שבמתן תורה ה' ביטול הגזירה דעליונים לא ירדו לתחתונים ותחתונים לא יעלו לעליונים²³⁶ – זה רק נתן את האפשרות לחבר עליון ותחתון (משא"כ קודם ביטול הגזירה, שלא היתה כלל אפשרות כזו); אבל אח"כ צריכה להיות העבודה של יהודי "לאפתחא ארחין" בכדי לפתוח בפועל את הדרכים בין עליון ותחתון ולחברם בפועל.

(ב) "ולאנהרא שבילין":

אמר המכסה תשל"ז (סה"מ בראשית ח"א ע' ראק ואילך). וש"נ.
(235) הושע יד, י.
(236) תנחומא וארא טו. שמו"ר פי"ב, ג.

(231) ראה פרש"י תשא: ל, טז. לא, יח. לג, יא.
(232) פקודי מ, יז.
(233) חגיגה כו, ב ובפרש"י.
(234) ר"פ וישלח (יט, ב ואילך). וראה גם ד"ה וה'

אפילו לאחר שישנו ה"לאפתחא ארחין", הרי התחתון נשאר תחתון, היינו תחתון בגילוי אורו ית²³⁷, מצב של חושך והעלם. ולכן יכול להיות "ופושעים יכשלו במ"²³⁵ (ב"דרכי ה"), אע"פ שהדרכים קיימים כבר בפועל.

ולכן צריך להיות אח"כ "ולאנהרא שבילין", להאיר את הדרכים – בכדי לדעת כיצד יש ללכת ולאן יש ללכת, "את הדרך ילכו בה ואת המעשה אשר יעשו"²³⁸, בכדי שיהי' "צדיקים ילכו במ"²³⁵ ולא "ופושעים יכשלו במ", רח"ל. שבעבודה זהו הענין ד"תורה אור"²³⁹, שלומדים תורה שהיא מאירה את הדרכים, שיידעו כיצד ולאן ללכת (ושלא יהי' "יכשלו במ").

ג) "ולאדלקא בוצינין":

"לאנהרא שבילין" פירושו רק שמאירים את הדרכים בין העליון לתחתון בכדי שיידעו כיצד ללכת בדרכים המחברים עליון ותחתון.

אבל אח"כ צריכים לעשות שהתחתון יאיר בעצמו בפועל, ויהי' דבר מואר. שזהו "ולאדלקא בוצינין", שמדליקים נרות – עושים מהתחתון "נר מצוה ותורה אור"²³⁹, מקלף גשמי (תחתון) עושים תפילין ("נר מצוה"), ומצמר עושים ציצית, וכיו"ב.

היינו, ש"לאנהרא שבילין" הוא הענין ד"תורה אור" המאיר את הדרך ומודיע אודות מצות תפילין וכיצד יש לעשות תפילין מקלף גשמי; ואח"כ נעשה "ולאדלקא בוצינין" – שעושים בפועל את הקלף הגשמי ל"נר מצוה", נר מאיר ("אן אַנגעצונדענע ליכט").

ד) "ולקרבא כלא מתתא לעילא למהוי כלא חד":

אחרי כל זה (גם אחרי ה"ולאדלקא בוצינין", עשיית תפילין מהקלף הגשמי) – עדיין נשאר התחתון מציאות של תחתון (וכך באמת צריך להיות, בכדי למלאות את השליחות דדירה בתחתונים, לא ע"י ביטול התחתונים ועשייתם לעליונים, אלא כפי שהתחתונים נשארים תחתונים הם נעשים דירה לו ית'.

אבל אח"כ צריך להעלות את התחתון (כפי שהוא מציאות של תחתון) למעלה ("ולקרבא כלא מתתא לעילא") – בדוגמת כפי שהי' קודם החטא, היינו שהמצוות תהיינה באופן ד"כמצות רצונך", כפי שמבאר אדמו"ר האמצעי²⁴⁰ שבזמן הזה כל חלקי העולם (שעמהם מקיימים מצוות), דומם, צומח, חי ומדבר, אינם בשלימות, וכמבואר בספרי קבלה²⁴¹, הובא בחסידות²⁴², שע"י חטא עץ הדעת נעשתה ירידה בכל העולמות, וירידה בכל החלקים של דצח"מ שבעולם הזה הגשמי, וע"י עבודת האדם – הוא מעלה

(240) תו"ח שבהערה 165.

(241) ראה ל"ת להאריז"ל פ' בראשית ד"ה ונבאר מעלת אדה"ר. ובכ"מ.

(242) סה"מ תרס"ח ע' נ. תרפ"ד ע' רנו. ובכ"מ.

(237) ראה תניא פל"ו (מה, ב).

(238) יתרו יח, כ.

(239) משל"ו, כג.

אותם בחזרה, עד שהם נמצאים בשלימות כמו קודם החטא, וכאשר הדברים הגשמיים הם בשלימות (כמו קודם החטא), אז גם קיום המצוות (עם הדברים הגשמיים) הוא בתכלית השלימות, באופן ד"כמצות רצונך".

עד באופן ד"למהו כלא חד – שרואים בגלוי את כח הפועל בנפעל²⁴³. כפי שהי' אצל המגיד²⁴⁴, ואצל אדמו"ר הזקן, כידוע מה שאמר שרואה את דבר ה' בקורה²⁴⁵, ועד"ז הי' אצל הצ"צ²⁴⁶.

לה. ומזה ישנו לימוד בנוגע לכללות העבודה של כל אחד מישראל לעשות דירה לו ית' בתחתונים, כולל עי"ז שעושה את ביתו וד' אמות שלו ונשמתו ל"מקדש מעט", "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם" – שהעבודה מורכבת מד' שלבים ודרגות הנ"ל.

ויש לקשר זה גם עם תוכן הלכות ברכות (שיעור רמב"ם היומי) – הענין דהברכת והמשכת אלקות למטה (כנ"ל סכ"ו).

לו. ויהי רצון, שבקרוב ממש נבוא ל"יום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים"²⁴⁷, ונזכה לכל הגילויים וברכות והמשכות שיהיו אז,

ועוד לפני זה, בערב שבת אחרי חצות דאלף השש²⁴⁸ – "טועמי' חיים זכו"²⁴⁹ מעניני הגאולה, ועאכו"כ מצד הענין דתוספות שבת²⁵⁰, הוספה מחול על הקודש, וכל זה – באופן של זריזות, "אחישנה"²⁵¹, וכאמור, באופן ד"מיסמך גאולה לגאולה", בסמיכות ממש.

"כן תהי' לנו" – כפי שאומרים בכל מוצאי שבת קודש, ובהדגשה יתירה במוצאי שבת קודש שחל בימי הפורים: "ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר"²⁵², כן תהי' לנו" – "אורה ושמחה וששון ויקר", הן כפשוטו והן כמדרשי חז"ל²⁵³, ועד לתכלית השלימות ד"אורה ושמחה וששון ויקר" – בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, ובמהרה בימינו ממש.

(249) נוסח תפלת מוסף דשבת. וראה פע"ח שער (יח) השבת רפ"ג. לקו"ש ח"ב ע' 475. חט"ו ע' 282.

ח"כ ע' 173.

(250) יומא פא, ב. מכילתא יתרו כ, ח. טושו"ע (ודאדה"ז) או"ח סרס"א ס"ב (ס"ד).

(251) ישע"י ס, כב. סנהדרין צח, ב.

(252) אסתר ח, טז.

(253) מגילה טז, ב.

(243) ראה שער האמונה (לאדהאמ"צ) פכ"ה. תו"ח תצוה תפכ, א ואילך.

(244) שער האמונה שם פכ"ז (מח, ב). מאמרי אדהאמ"צ נ"ך ע' קפד. סה"מ תרצ"ו ע' 113. וש"נ.

(245) בית רבי ח"א פכ"ב (מו, א) הערה א.

(246) סה"ש תש"ב ע' 103.

(247) תמיד בסופה.

(248) ראה גם שיחת יום ב' דחה"ש תש"ט (סה"מ

תש"י ע' 245). ובכ"מ.

— שיחה ה' —

לז. אע"פ שאין שבת מכינה לחול²⁵⁴, הרי מובן שבנוגע להלכות מקרא מגילה שצריכים לקרוא מיד אחרי שבת, ועד"ז שאר ההלכות בנוגע לחיובי פורים מיד ברגע הראשון של פורים – צריכים ללמדן ביום השבת, כי אחרי שבת כבר מחוייבים מיד בקיום מצוות אלו (ויש חיוב ללמוד הלכות החג קודם החג²⁵⁵, הלכות פורים קודם פורים, בכדי לדעת מה וכיצד יש לקיים את מצוות היום), ומובן שכל הקרוב יותר – צריכים להזדרז בענין זה מוקדם יותר.

ובפרט שיום השבת ענינו תורה, כמאחז"ל²⁵⁶ של"כולי עלמא בשבת ניתנה תורה". ועאכו"כ שזה נאמר בנוגע לענין ד"מבצע פורים" (ש"מפקחין על צרכי ציבור בשבת²⁵⁷) – המתחיל מיד ברגע הראשון של פורים (מיד אחרי שבת) – להשפיע על יהודים אחרים שיקיימו את המצוות של פורים בהידור:

מצות מקרא מגילה, מצות "משלוח מנות איש לרעהו ומתנות לאביונים"²⁵⁸, אמירת "ועל הניסים" וכו',

ועאכו"כ – המצוה שבה מחוייבים בכל רגע ורגע מיום הפורים – מצות השמחה. שזה מתחיל כבר בתחילת חודש אדר, כמאחז"ל²⁵⁹ "משנכנס אדר מרבין בשמחה", ואח"כ נעשית בזה עלי' בקודש²⁶⁰ מיום ליום, עד ימי הפורים, "ימי משתה ושמחה"²⁵⁸ – שאז החיוב בזה הוא ביתר שאת ויתר עוז, ובתכלית השלימות – "עד דלא ידע"²⁶¹, וביום הפורים עצמו – צריך לעלות בשמחה משעה לשעה, ואח"כ – ההמשך לזה בשושן פורים.

שילכן צריך כל אחד, כבר ביום שבת זה, להתחיל לפעול בהכנות לזה, באופן האפשרי בשבת, וגם לקבל החלטות טובות לפעול בכל הענינים שאי אפשר לעשותם ביום השבת – ביום הפורים, בתכלית השלימות.

ויהי רצון, שע"י עצם קבלת ההחלטות – נקבל מיד את השכר בשלימותו (כפסק דין השולחן ערוך²⁶²),

עד לשכר הכי גדול – הגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, גאולה שאין אחרי' גלות²⁶³, וגאולה עבור כל בני ישראל²⁶⁴,

(254) ראה שבת קיג, א (במשנה). לקח טוב (פס"ז) בשלח טז, ה.
 (255) ראה מגילה בסופה. שו"ע אדה"ז או"ח ריש הל' פסח.
 (256) שבת פו, ב.
 (257) ראה שבת קנ, א. טוש"ע (ודאדה"ז) או"ח סש"ו ס"ו (סי"ב).
 (258) אסתר ט, כב.
 (259) תענית כו, ב (במשנה).
 (260) ראה ברכות כח, א. וש"ג. ובכ"מ – נסמנו בלקו"ש ח"ג ע' 250 הערה ד"ה להעלות בקודש.
 (261) מגילה ז, ב. שו"ע או"ח סתרצ"ה ס"ב.
 (262) או"ח סתקע"א ס"ג. וראה תענית ח, ב.
 (263) ראה מכילתא בשלח טו, א. הובא בתורה ה"ג ונאמר – פסחים קטז, ב.
 (264) ראה לקו"ש ח"א ע' 1 ואילך. ועוד.

כי²⁶⁵ ענין הגלות יתבטל לגמרי, כולל מה ש"אכתי עבדי אחשורוש אנן"²⁶⁶, כי "אנן עבדי ה' אנן", ולא עבדי אחשורוש, "עבדי הם"²⁶⁷ ולא עבדים לעבדים²⁶⁸, עבדים לעצמות ומהות כמו שהוא למטה,

ורואים בגלוי כיצד "ישראל וקוב"ה כולא חד"²⁶⁹, ובפרט ע"י אורייתא²⁷⁰ – ה"קיימו מה שקיבלו כבר" (במתן תורה) ביום הפורים²⁷¹, ובאופן נצחי, ש"לא יסוף מזרעם"²⁷², ועד זרע זרעם (שזהו ענין הנצחיות) וכו',

במהרה בימינו ממש, "בנערינו ובזקנינו . . . בכנינו ובכנותינו".

[כ"ק אדמו"ר שליט"א התחיל לנגן "שיבנה ביהמ"ק". אח"כ הזכיר אודות אמירת ברכה אחרונה.

ההתועדות הסתיימה בשעה 4:50].

(269) ראה זהר ח"א כד, א. ח"ב ס, א. תקו"ז ת"ו בתחלתו. לקו"ת נצבים מו, א. ועוד.
(270) ראה זה"ג עג, א. לקו"ת שם.
(271) שבת פח, א.
(272) אסתר ט, כח.

(265) בהנחה אחרת מובא ענין זה לעיל סוסל"א.
וראה הערה 215 שם.
(266) מגילה יד, א. וש"נ.
(267) בהר כה, מב.
(268) קידושין כב, ב. ב"מ י, א. פרש"י משפטים כא,

ו.

מכתב א' התמימים, תשמ"ח – פרסום ראשון

- א. מיד לאחר הלוויה.
 ב. ביום סיום השבעה.
 ג. מוצאי שבת שלאחר השבעה.
 ד. מוצאי ז' אדר (בשיחה זו הייתי בפנים).
 ה. תענית אסתר (דברי כיבושין).
 ו. בפורים ביום לאחר תפילת מנחה.
 כאשר אחרי כל שיחה (להוציא השיחה הראשונה) מחלק כ"ק אד"ש דולרים לכולם, ולא ע"י טנקיסטים.

יום שישי כ"ב באדר מתקרב, ואיתו יום סיום השלושים, ונקוה שלשבת, שהיא שבת מברכים, יבוא כ"ק אד"ש ל-770. ומכאן ולהבא ימשך הסדר הרגיל. כי על אף שגם מהבית ממשיך כ"ק אד"ש בעבודתו בקודש כרגיל, וזה כולל עניית תשובות, חלוקת דולרים, נסיעה לאוהל, ממש הכל, אבל בכל אופן, רוצים את הרבי ב-770.

וכאמור נקוה להשי"ת, שמיום סיום השלושים, ימשך הכל כרגיל ב-770. עפ"י השמועות, ישנה אפי' אפשרות להתוועדות ביום ה' בלילה אור לכ"ב אדר. כמו"כ, עפ"י השמועות היה אמור להיות אסיפה של נשי ובנות חב"ד ביום ה', ולייבל גרונר ביקש להקדימה ליום ד' מהסיבה הנ"ל (אבל עד שיגיע המכתב לידכם, בוודאי תדעו יותר ברור, אם היתה התוועדות וכו').

אני אישית הייתי כבר בתפילות בבית כ"ק אד"ש 6 תפילות. אתמול במנחה היתה הפעם האחרונה. כל זה הולך לפי הגרלות בין בחורים. ולכל תפילה

ב"ה יום ג' י"ט אדר תשמ"ח
 לאבא ואימא וכו'
 שלום רב!
 כמנהג העולם אפתח בשאלת שלומכם שמקוה אני שהוא טוב בכל.
 אצלי ב"ה הכל בסדר, מתחילים לחשוב על ימי הפסח הממשמשים ובאים.

הרבה מה לחדש אין לי, גם ימי הפורים עברו, וכ"ק אד"ש נשאר בביתו. אף שחשבו שלקראת פורים יבוא ל-770. והיות וכך, ביקשנו - תלמידי הקבוצה - להיות ואנו כאן רק שנה, הרי שמגיע לנו להיכנס לקריאת מגילה בבית כ"ק אד"ש. ואכן כך היה, חצי מתלמידי הקבוצה נכנסו בערב (ואני בתוכם), וחצי השני בבוקר.

גם לאחר שכבר נודע שכ"ק אד"ש לא יגיע לקריאת מגילה - היינו לתפילות, חשבו שאולי יגיע להתוועדות שנערכת מדי שנה במוצאי פורים. אבל כבר בשיחה שהיתה בתענית אסתר, כשהורה כ"ק אד"ש לערוך התוועדות במוצאי פורים, הבינו הכל, שגם להתוועדות לא יבוא כ"ק אד"ש, וכמובן שהיתה אכזבה גדולה.

בפורים ביום היתה שיחה לאחר מנחה, ולאחריה חילק כ"ק אד"ש דולרים לצדקה. אבל בשיחה זו לא הייתי נוכח (כמו חלק גדול מהבחורים) הואיל ונסענו למבצעים.

בסיכום כל השלושים. הרי שעד כה היו 6 שיחות מכ"ק אד"ש ואלו הם:

אשר אותה פספסנו, כנ"ל. ההתוועדות נמשכה עד אור הבוקר.

ע"כ ברגע זה, ואם יהיה משהו חדש, או שאני יזכר במשהו, אני אוסיף.

בינתיים להתראות!

* * *

ב"ה יום ד' כ' אדר

מחר אמור להתקיים ב-770 סיום ספר תורה, ששלוחי כ"ק אד"ש מכל רחבי העולם כתבו לזכות כ"ק אד"ש.

הכתיבה החלה לפני כשנתיים וחצי, בתקופה שהתחיל הסיפור עם הספרים. והיה אמור להסתיים ב"א ניסן שנה זו. אבל בעקבות מה שקרה, החליטו השלוחים לסיים זאת ביום השלושים. לזכות כ"ק אדמו"ר שליט"א.

לכבוד הסיום אמורים להגיע מחר שלוחים רבים. הסיום יהיה בשעה 4:30, ולאחר מכן הקפות וכו'. הסעודה תתחיל בשעה 8:30.

וכאמור בגוף המכתב, אולי נזכה להתוועדות כ"ק אד"ש.

נכנסים כ-25 בחורים. מהשיבות - 770, וחובבי תורה. ועוד כ-10 מאהלי תורה, ועוד כמה אורחים ופרוטקציונריים למיניהם. ויוצא, שכל יומיים-שלוש, נכנסים לתפילה. להוציא יום ו' במנחה, ושבת, ויום א' בבוקר. שזה הזמן של האברכים, ולא נכנסים בחורים.

וכעת אכתוב איך עבר עלינו פורים:

ובכן, בליל פורים התקיימה התוועדות לכל תלמידי הקבוצה בינם לבין עצמם.

ביום פורים נסעתי בתחילה לקרוא את המגילה במשרדי הקיבוצים, משם נסענו לקונסוליה. יצאנו משם ב-5:15, והיינו צריכים 'לטוס' כדי להספיק ליטול ידיים לפני השקיעה (השקיעה בשעה 5:50). תפילת מנחה התפללנו ברכבת. הגענו ל-770 בדיוק ב-6:00, קצת אחרי השקיעה אבל עוד בבין השמשות, ומיד נטלנו ידיים.

בלילה התקיימה, עפ"י הוראת כ"ק אד"ש, התוועדות מרכזית ב-770, כאשר בתחילתה הראו את הוידאו של השיחה, שאמר כ"ק אד"ש לאחר תפילת מנחה,

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

הודעה ובקשה

בימים אלו שוקדים ב"מכון להפצת תורתו של משיח" להכין לדפוס את הכרך הראשון של דברי משיח תשמ"ח. ובהזדמנות זו, הננו לפנות שוב לקהל אנ"ש והתמימים שיחיו, בבקשה כפולה ומכופלת:

אנא, מי שיש תח"י הנחות, ר"ד מחלוקת הדולרים או יומני בית חיינו וכיו"ב משנת תשמ"ח שטרם פורסמו, ובפרט מתקופת תשרי-כסלו, שלא ימנע בר, ויואיל לשגר את זה למערכת בהקדם הכי האפשרי, לתועלת עם ישראל הצמא לדבר ה'! ואשרי חלקם וגדול זכותם וכו' וכו'.

והעיקר – שנזכה לשמוע "דברי משיח" מפיו של משיח צדקנו כ"ק אדמו"ר שליט"א תיכף ומיד ממש!

"המכון להפצת תורתו של משיח"

כתובת המערכת: torasmoshiach@gmail.com

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

לזכות

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

מהרה יגלה אכ"ר

יה"ר שיראה רוב נחת מתלמידיו,

חסידיו ושלוחיו ומכלל ישראל

ותיכף ומי"ד ממ"ש נראה בעיני בשר

בקיום נבואתו העיקרית – בשורת הגאולה –

"לאלתר לגאולה" ו"הנה זה משיח בא"

ובעגלא דידן יתגלה לעין כל

ויוליכנו קוממיות לארצנו הק'

ויבנה ביהמ"ק במקומו ויקבץ נדחי ישראל

בגאולה האמיתית והשלימה

נאו מי"ד ממ"ש ממש!

לזכות

הרה"ח רז בן שרה

רעייתו מרת שירן בת עדיי רחל

וילדיהם החיילים בצבאות ה'

מנחם מענדל בן שירן

ותניא מינה בת שירן

שיחיו

חן

שיזכו להפיץ את בשורת הגאולה והגואל

מתוך בריאות נכונה ועשירות מופלגה

בטוב הנראה והנגלה

לנח"ר כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

לזכות

חיילי בית דוד

תלמידי התמימים השוהים

ב-770 – בית חיינו – בית משיח

להצלחה רבה ומופלגה בכל עניניהם

מתוך הרחבה ומנוחת הנפש

לנח"ר כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

ובפרט בהענין הכי עיקרי שהזמן גרמא

בקבלת פני משיח צדקנו –

כ"ק אדמו"ר שליט"א

יחד עם כל בני ישראל שליט"א

בכל מושבותיהם

תיכף ומי"ד ממ"ש, נא!